

STRATEGIA ROZWOJU GMINY I MIASTA TULISZKÓW NA LATA 2025–2035

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
I. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ GMINY I MIASTA TULISZKÓW	6
I.1. Wnioski z diagnozy w obszarze społecznym.....	6
I.1.1 Demografia.....	7
I.1.2 Pomoc społeczna	8
I.1.3 Edukacja	9
I.1.4 Bezpieczeństwo.....	9
I.1.5 Kultura i sport	10
I.1.6 Ochrona zdrowia.....	11
I.1.7 Organizacje pozarządowe	11
I.1.8 Podsumowanie.....	12
I.2. Wnioski z diagnozy w obszarze gospodarczym.....	13
I.2.1 Aktywność zawodowa mieszkańców	13
I.2.2 Rolnictwo	13
I.2.3 Przedsiębiorczość.....	13
I.2.4 Turystyka.....	14
I.2.4 Podsumowanie.....	15
I.3. Wnioski z diagnozy w obszarze przestrzennym	16
I.3.1 Warunki przestrzenne.....	16
I.3.2 Walory kulturowe	16
I.3.3 Sposób zagospodarowania przestrzeni.....	16
I.3.4 Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne w gminie	17
I.3.5 Infrastruktura techniczna.....	17
I.3.6 Podsumowanie.....	18
I.4. Wnioski z diagnozy w obszarze klimatyczno-środowiskowym	19
I.4.1 Stan środowiska	19
I.4.2 Warunki przyrodnicze	19
I.4.3 Warunki klimatyczne.....	20
I.4.4 Podsumowanie.....	20
II. KIERUNKI ROZWOJU GMINY I MIASTA TULISZKÓW	21
II.1. Plan rozwoju gminy.....	21
II.2. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu lokalnym	26
II.3. Obszary strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym	26

II.4. Model przestrzenno-funkcjonalny wraz z ustaleniami i zaleceniami dotyczącymi prowadzenia polityki przestrzennej	29
II.4.1 Ustalenia i rekomendacje w zakresie ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu	37
II.4.2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	38
II.4.3 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej	39
II.4.4 Ustalenia i rekomendacje w zakresie lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego	41
II.4.5 Ustalenia i rekomendacje w zakresie lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego	41
II.4.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kierunków rozwoju systemów.....	41
II.4.7 Ustalenia i rekomendacje w zakresie zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW	44
II.4.8 Ustalenia i rekomendacje w zakresie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	44
II.4.9 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	44
II.4.10 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	45
II.4.11 Kierunki rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej	45
II.4.12 Ustalenia związane z art. 326 Prawa wodnego.....	46
III. WDRAŻANIE STRATEGII.....	49
III.1. System realizacji Strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	49
III.2. Ramy finansowe realizacji Strategii	54
SPIS TABEL	56
SPIS RYSUNKÓW.....	56

WSTĘP

Strategia rozwoju gminy to najistotniejszy dokument planistyczny każdego samorządu, określający cele i kierunki długoterminowego rozwoju danej jednostki. Służy stworzeniu spójnej wizji gminy opierającej się na mocnych stronach, eliminacji słabych stron oraz wykorzystującej szanse pojawiające się w otoczeniu. Programowanie rozwoju w długim okresie nie jest zadaniem prostym, dlatego dokument przygotowano w sposób pozwalający zachować elastyczność na etapie jego wdrażania.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Tuliszków powstawała przy aktywnym udziale mieszkańców, którzy uczestniczyli w warsztatach strategicznych, pozwalających określić największe wyzwania, stojące przed samorządem, oraz atuty, a także kierunki rozwoju. Pierwszy cykl spotkań odbył się 1 kwietnia 2025 r., kiedy to wraz z seniorami, uczniami z klas VII i VIII szkół podstawowych, pracownikami samorządowymi oraz pozostałymi interesariuszami (w szczególności: przedsiębiorcami, mieszkańcami i przedstawicielami lokalnych organizacji społecznych) omawiano wyzwania oraz walory gminy i miasta Tuliszków. Tydzień później – przy wykorzystaniu efektów pierwszego cyklu spotkań – skoncentrowano się na wypracowaniu propozycji kierunków rozwoju.

Układ niniejszego dokumentu wynika z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, zgodnie z którą Strategia musi zawierać następujące elementy:

- 1) wnioski z diagnozy;
- 2) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 3) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 4) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 5) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 6) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 7) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 9) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 10) ramy finansowe i źródła finansowania.

Zarząd Województwa Wielkopolskiego, Uchwałą Nr 2222/2025 z dnia 24 lipca 2025 r., wydał pozytywną opinię w sprawie zgodności Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Tuliszków ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz w zakresie zadań ujętych

w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania.

Dla Strategii opracowana została prognoza oddziaływania na środowisko, zgodnie z ustaleniami z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym.

Strategia – zgodnie z Zarządzeniem nr 0050.93.2025 Burmistrza Gminy i Miasta Tuliszków z dn. 8 września 2025 r. – poddana została konsultacjom społecznym, przeprowadzonym w dniach 15 września – 20 października 2025 r. Z konsultacji sporządzono sprawozdanie zamieszczone na stronie internetowej.

I. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ GMINY I MIASTA TULISZKÓW

I.1. Wnioski z diagnozy w obszarze społecznym

Gmina Tuliszków leży w północno-wschodniej części powiatu tureckiego, na południe od Konina. Graniczy z gminami:

- powiatu konińskiego: Krzymów, Stare Miasto, Rychwał,
- powiatu tureckiego: Malanów, Turek (gm. wiejska), Władysławów,
- powiatu kaliskiego – Mycielin.

Powierzchnia gminy wynosi 14 265 ha.

Rysunek 1 Położenie gminy Tuliszków na tle gmin powiatu tureckiego.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_turecki [dostęp: 4.03.2025].

Gmina ma charakter miejsko-wiejski – tworzy ją miasto Tuliszków oraz 15 sołectw: Gadowskie Holendry, Grzymiszew, Kiszewy, Krępa, Nowy Świat, Ogorzelczyn, Piętno, Ruda, Sarbicko, Smaszew, Tarnowa, Wielopole, Wróblina, Wymysłów i Zadworna.

Pierwsze wzmianki o Tuliszkowie pojawiają się w źródłach z około 1362 r., kiedy stanowił on własność rodu Zarembów. Prawa miejskie uzyskał w 1458 r. Miasto wielokrotnie zmieniało właścicieli, podobnie jak przynależność „państwową” – do drugiego rozbioru znajdowało się w Prusach, następnie w obrębie Księstwa Warszawskiego (1807–1815) i zaboru rosyjskiego. W związku z zaangażowaniem ludności w powstanie styczniowe mieszkańców spotkały liczne represje, a sam Tuliszków w 1870 r. stracił prawa miejskie. Przyznano je mu ponownie w okresie międzywojennym. W czasie II wojny światowej gmina została włączona do tzw. Kraju Warty. Największe zniszczenia miały miejsce w 1944 r. Armia Radziecka zdobyła miasto 21

stycznia 1945 r., co przyczyniło się do rozwoju partyzantki antysowieckiej pod dowództwem Eugeniusza Kokolskiego ps. „Groźny”. Gminę miejsko-wiejską utworzono 5 grudnia 1972 r.

Od kilkunastu lat funkcjonuje przypisane gminie herb-logo. Ukazuje ono rycerza w hełmie trzymającego przed sobą tarczę z godłem przedstawiającym kroczącego lisa. Mimo że znak był akceptowalny społecznie, nie zyskał przychylnej opinii Komisji Heraldycznej. Herb ten funkcjonował od 1994 r. jako tzw. „herb wielki”. Duma z tak sławnego przodka, jakim był Janusz z Tuliszkowa, spowodowała dodanie jego postaci jako tzw. trzymacza herbu. Lokacja Tuliszkowa sięga początków XV w. Wraz z lokacją miasta zapewne zaczęła funkcjonować też pieczęć miejska. Trudno wskazać jej ówczesny wygląd, być może już wówczas było to godło – znane z późniejszych pieczęci – przedstawiające biegnącego lisa. Zachowały się dopiero pieczęcie od XVI w. W polu pieczęci zachowanej w Archiwum Głównym Akt Dawnych znajduje się pieczęć w formie „trójkątowej tarczy herbowej, w polu tarczy lis biegnący w prawo, nad którym pomiędzy dwiema kulami (pałka)”.

Nazwa miasta Tuliszków zdaniem Stanisława Rosponda i Kazimierza Rymuta wywodzi się od nazwy osobowej Toliszek, utworzonej od imienia Toligniew, Tolisław. Powstało ono przez przyrównanie do słowa „tulić”. Miasto od średniowiecza miało różne nazwy: Tholiscowo (1362), Tholischkowo (1375), Tolischkowo (1404), Toliskowo (1507), Thulyszkowo (1520), Tuliskow (1579). W środowisku lokalnym odnaleźć też możemy zapisy wyjaśniające, że nazwa wywodzi się od obfitości występujących tu lisów – „tu lis chowa”, zaś etymologia ludowa podkreśla pochodzenie nazwy miasta od liszki (lisicy). Występowanie lisa w herbie miasta Tuliszków jest więc uzasadniane jako tzw. godło mówiące.

I.1.1 Demografia

Gmina Tuliszków charakteryzuje się znacznie niższą gęstością zaludnienia niż wskaźnik dla powiatu tureckiego czy województwa wielkopolskiego. Średnio w województwie na 1 km² w 2023 r. zamieszkiwało 117 osób, w powiecie tureckim – 90, natomiast w gminie Tuliszków – 70. Liczba mieszkańców uległa w ostatnich pięciu latach zmniejszeniu, a poziom spadku wyniósł -3%. Najwięcej osób mieszka w Tuliszkowie (w 2024 r. aż 29,6% mieszkańców gminy).

Dane dotyczące ruchu naturalnego w gminie wskazują na to, że w 2024 r. znacząco zmniejszyła się liczba urodzeń w porównaniu z początkiem analizowanego okresu (o 23%). Jednakże zmniejszyła się również liczba zgonów (o 16%), co może wynikać z tego, że początkiem porównywanego okresu jest rok 2020, w którym wybuchła pandemia COVID-19. Znaczący wzrost zgonów nastąpił w 2021 r., co mogło być pokłosiem zakażeń koronawirusem, trudności w dostępie do opieki zdrowotnej (przeciążony system, ograniczenia pandemiczne, itp.) oraz izolacji społecznej. Warto również wskazać, że w 2024 r. w porównaniu z rokiem 2020 o 18% wzrosła liczba zawieranych małżeństw.

Gmina Tuliszków pod względem udziału ekonomicznych grup wieku wypada nieznacznie korzystniej niż powiat turecki i województwo wielkopolskie. Pomimo dość wysokiego poziomu starości demograficznej procentowy udział osób w wieku produkcyjnym był w 2023 r. około 0,72 punktu procentowego (pp.) wyższy niż w powiecie i tylko o kilka setnych niższy niż

w województwie. Warto również zaznaczyć, że w tym roku w gminie było o 1,38 pp. więcej osób w wieku przedprodukcyjnym niż w powiecie, a także więcej o 1,14 pp. osób w tym wieku niż w województwie wielkopolskim. Mimo to w 2024 r. nastąpił znaczący wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym oraz nieznaczny spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Trend ten jest obserwowany także w innych jednostkach samorządu terytorialnego i wpisuje się w problem społeczny, jakim jest starzenie się społeczeństwa. Jeśli to zjawisko będzie postępowało, zrodzi nowe potrzeby i problemy społeczne (np. zapewnienia opieki zdrowotnej oraz pomocy społecznej dla najstarszych grup wiekowych), co przełoży się na rosnące nakłady na opiekę zdrowotną i pomoc społeczną.

I.1.2 Pomoc społeczna

Zadania m.in. z zakresu pomocy społecznej realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuliszkowie. W 2023 r. w ośrodku zatrudnionych było 16 osób na 15 i ¼ etatu, wśród nich dwie osoby na stanowiskach kierowniczych (kierownik OPS i kierownik KS+), pięciu pracowników socjalnych, dwóch asystentów rodziny, dwie osoby odpowiedzialne za księgowość, trzy osoby zajmujące się świadczeniami rodzinnymi, a także pracownik ds. pierwszego kontaktu oraz opiekun/animatore w Klubie Senior+. Liczba zatrudnionych pracowników socjalnych była zgodna z wymogiem ustawy o pomocy społecznej dotyczącym zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy.

W latach 2019–2023 liczba rodzin, które korzystały z pomocy społecznej, nieznacznie wzrosła – o 1%, jednocześnie pomoc objęła o 4,7% osób więcej. Do najczęstszych powodów korzystania ze wsparcia w gminie i mieście Tuliszków należą długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo i niepełnosprawność. Świadczenia pieniężne stanowiły 62% udzielanych świadczeń. W 2019 r. liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny wyniosła 20, w kolejnych latach nieznacznie zmniejszyła się – w 2023 r. tym rodzajem wsparcia objętych było 18 rodzin. W analizowanym okresie o 6% zwiększyła się liczba rodzin objętych pomocą w postaci pracy socjalnej, co wynika przede wszystkim ze starzenia się społeczeństwa, ale też z istniejących problemów opiekuńczo-wychowawczych, jakich doświadczają rodziny.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej angażuje się także w realizację różnego rodzaju projektów w ramach konkursów finansowanych m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego i Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, a także programów osłonowych, np. Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością (w 2023 r. wsparciem objęto 7 osób z niepełnosprawnością), Opieka Wytchnieniowa, Korpus Wsparcia Seniorów (w 2023 r. wsparciem objęto 18 osób, które ukończyły 65 lat), Posiłek w szkole i w domu na lata 2019–2023 (łącznie w okresie obowiązywania programu z pomocy w postaci zasiłków celowych skorzystały 482 osoby, a w formie posiłku – 837).

W Tuliszkowie bardzo aktywnie działa również Klub Senior+ w ramach Programu Wieloletniego Senior+ na lata 2021–2025. Klub mieści się w budynku po starej bibliotece przy Placu Wolności 3.

I.1.3 Edukacja

Gmina Tuliszków jest organem prowadzącym następujących placówek oświatowych:

- Przedszkole im. Kubusia Puchatka w Tuliszkowie,
- Szkoła Podstawowa w Ogorzelczynie,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Romualda Traugutta w Grzymiszewie,
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców 1863 r. w Tuliszkowie.

Ponadto na terenie gminy działają niepubliczne placówki: Społeczne Przedszkole Biedronki oraz Społeczna Szkoła Podstawowa prowadzone przez Stowarzyszenie „Przylesie Wsi Tarnowa”. Korzystają one z – oddanego nieodpłatnie w użyczenie stowarzyszeniu – budynku dawnej gminnej szkoły podstawowej.

W roku szkolnym 2024/2025 liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w placówkach zlokalizowanych na terenie gminy i miasta Tuliszków wyniosła 348. Liczba ta utrzymuje się na stałym poziomie od kilku ostatnich lat. Liczba uczniów szkół podstawowych prowadzonych przez gminę w roku szkolnym 2024/2025 wynosi 862, a największa placówka zlokalizowana jest w Tuliszkowie. Od 2020 r. nastąpił spadek liczby uczniów o 4,12%. Na stałym poziomie utrzymuje się liczba dzieci korzystających z nauki w Społecznej Szkole Podstawowej w Tarnowie.

Przy szkołach funkcjonuje infrastruktura sportowa, z której korzysta się w ramach lekcji wychowania fizycznego. Część z tych obiektów wymaga modernizacji (np. boiska w Grzymiszewie), w niektórych przypadkach brakuje sal gimnastycznych (np. w szkole w Ogorzelczynie). Szkoły dysponują także świetlicami. Żadna z placówek nie prowadzi wymiany uczniowskiej ze szkołami zagranicznymi, natomiast bogata jest przygotowana przez nie oferta zajęć pozalekcyjnych. Placówki oświatowe korzystają ponadto z interaktywnych pomocy dydaktycznych. Duże wsparcie w wyposażeniu i tworzeniu oferty edukacyjnej stanowią środki finansowe pozyskiwane z różnych źródeł.

Z roku na rok daje się zauważyć wzrost liczby uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – od 2020 r. wynosi on aż 61%. Jest to tendencja ogólnopolska, choć wzrost w gminie jest bardzo dynamiczny.

Wyniki osiągane przez uczniów szkół z terenu gminy i miasta Tuliszków na egzaminie ósmoklasisty – z wyjątkiem egzaminu z matematyki – z roku na rok ulegają poprawie. Właśnie w przypadku tego przedmiotu gmina i miasto Tuliszków osiąga gorsze wyniki na tle powiatu i województwa. Różnicowanie dostrzec można ponadto w samej gminie – najlepsze wyniki zdobywają uczniowie ze szkoły w Tuliszkowie.

I.1.4 Bezpieczeństwo

Zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego realizuje Komenda Powiatowa Policji w Turku, w której strukturach funkcjonuje Komisariat Policji w Tuliszkowie, obejmujący gminy Tuliszków i Władysławów. Wykrywalność przestępstw jest wysoka i średnio rocznie wynosiła od 2020 r. prawie 84. Wysokiej wykrywalności towarzyszy spadek liczby popełnionych

przestępstw o 11,3%. Negatywnym zjawiskiem jest wzrost liczby nieletnich sprawców przestępstw (o 59,6% w powiecie), wśród których przeważają przestępstwa wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Do najczęściej popełnianych przestępstw należą: kradzież, uszkodzenie mienia oraz kierowanie w stanie nietrzeźwości.

O bezpieczeństwo pożarowe na terenie gminy i miasta Tuliszków dbają: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Turku oraz 14 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych: Gadowskie Holendry, Grzymiszew, Kiszewy, Krępa, Nowy Świat, Ogorzelczyn, Piętno, Ruda, Sarbicko, Smaszew, Tarnowa, Tuliszków, Wielopole i Wróblina. W Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym znajdują się jednostki z Grzymiszewa i Tuliszkowa. W ostatnich latach jednostki straży pożarnej coraz rzadziej są angażowane do walki z pożarami, a częściej do usuwania miejscowych zagrożeń. Wśród tej kategorii zdarzeń dominują z kolei działania związane z usuwaniem skutków silnych wiatrów, wypadków komunikacyjnych czy zagrożeń medycznych.

I.1.5 Kultura i sport

Zadania z zakresu kultury realizują w gminie Tuliszków Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury (MGOK) i Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna.

MGOK zlokalizowany jest w Tuliszkowie i – poza koordynacją i realizacją przedsięwzięć kulturalnych na terenie gminy – promuje oraz wspiera działania np. twórców ludowych. Duży wysiłek został włożony także w zwiększenie kwalifikacji kadry, dzięki czemu stworzono prężnie działający Ośrodek, którego pracownicy skutecznie rozpoznają i odpowiadają na potrzeby mieszkańców gminy.

Na stałe w MGOK działają sekcje artystyczne w zakresie muzyki (gra na instrumentach, śpiew), tańca, plastyki, teatru, Uniwersytet Trzeciego Wieku, grupa filozoficzna oraz świetlica integracyjna „Domino”. Poza stałymi sekcjami, pracownicy MGOK – przy współpracy z innymi instytucjami i organizacjami – organizują wydarzenia kulturalne, sportowe i integracyjne o większym zasięgu, w tym o charakterze cyklicznym. Do największych należą Koncerty Noworoczne, Orszaki Trzech Króli, Letnia Filharmonia Parkowa czy Dni Tuliszkowa.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Tuliszkowie – poza główną siedzibą – dysponuje filiami w Grzymiszewie i Piętnie. Aktywnie promuje czytelnictwo, dbając o atrakcyjny księgozbiór (na koniec 2023 r. liczył on ponad 30 tys. woluminów) oraz realizując projekty dofinansowane ze środków zewnętrznych. Od kilku lat obsługa czytelników odbywa się w systemie elektronicznym. Działania Biblioteki przynoszą pozytywne efekty w postaci systematycznego wzrostu liczby czytelników oraz wypożyczeń. Poziom czytelnictwa jest zbliżony w gminie i powiecie tureckim, natomiast jednocześnie prawnie półtora razy niższy niż w regionie. Z kolei czytelnicy biblioteki miejsko-gminnej są bardziej aktywni i częściej korzystają z ich zbiorów.

Działalność w zakresie kultury prowadzi także jedna instytucja „pozagminna” – Muzeum Religijno-Patriotyczne przy kościele parafialnym w Tuliszkowie. Otwarcie miało miejsce

w 2023 r. Instytucja współpracuje przede wszystkim z lokalnymi placówkami wychowawczo-edukacyjnymi.

Gmina Tuliszków umożliwia również aktywność sportową. Służą temu liczne obiekty, wśród nich hala widowiskowo-sportowa, pawilon sportowy, kompleks Orlik oraz stadion piłkarski w Tuliszkowie, a także liczne siłownie zewnętrzne, place zabaw oraz boiska. Regularnie odbywają się wydarzenia sportowe współorganizowane przez gminę i miasto Tuliszków oraz kluby sportowe. Większość ma zasięg lokalny, choć niektóre gromadzą mieszkańców całego regionu (np. Rozgrywki piłkarskie organizowane przez MGKS Tulisza Tuliszków). Dla rozwoju sportu na terenie gminy ogromne znaczenie ma działalność lokalnych klubów sportowych: Miejsko-Gminnego Klubu Sportowego Tulisza Tuliszków (piłka nożna), Uczniowskiego Klubu Sportowego Judo Tuliszków, Klubu Karate Tuliszków – Grzymiszew oraz Wielkopolskiego Klubu Sportów Walki w Tuliszkowie. Gmina wspiera młodych sportowców, przyznając im stypendia sportowe.

Na potrzeby integracji mieszkańców czy np. działań edukacyjnych udostępniane są świetlice wiejskie. Kilka z nich wymaga prac modernizacyjnych.

I.1.6 Ochrona zdrowia

Zgodnie z danymi zawartymi w Rejestrze podmiotów wykonujących działalność leczniczą na terenie gminy i miasta Tuliszków prowadzi działalność pięć podmiotów medycznych (opieka stomatologiczna w Tuliszkowie, fizjoterapia i rehabilitacja w Tuliszkowie, POZ i badania typu EKG i USG w Tuliszkowie i Grzymiszewie). Dwie apteki zlokalizowane są w Tuliszkowie, a w Grzymiszewie działa punkt apteczny. Najbliżej zlokalizowane specjalistyczne usługi medyczne są świadczone w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie, Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Turku, Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Kole oraz przychodniach w tych miastach.

I.1.7 Organizacje pozarządowe

Na terenie gminy i miasta Tuliszków zarejestrowanych jest 27 organizacji wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego oraz 3 wpisane do Ewidencji stowarzyszeń zwykłych, prowadzonej przez Starostę Tureckiego. Ponadto w gminie działa 13 kół gospodyń wiejskich, znajdujących się w rejestrze Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Gmina prowadzi współpracę z organizacjami pozarządowymi na podstawie rocznych programów współpracy. Istotną formę wsparcia stanowi to o charakterze finansowym. Największe kwoty są każdego roku przeznaczane na zadania z zakresu sportu. Lokalne organizacje pozarządowe nie aplikują na działania pomocy społecznej (w tym wsparcia seniorów lub osób z niepełnosprawnościami), natomiast lata 2023 i 2024 wskazują na wzrost zainteresowania wsparciem działań w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Do pozafinansowych form współpracy należy zaliczyć: wzajemne informowanie się o planowanych i realizowanych działaniach, konsultowanie z organizacjami projektów aktów prawa miejscowego odnoszących się do ich funkcjonowania, tworzenie – w miarę potrzeb –

wspólnych zespołów doradczych, wspólna realizacja przedsięwzięć, np. imprez sportowych, informowanie o sprawach istotnych z punktu widzenia organizacji, a także wsparcie merytoryczne, organizacyjne i techniczne.

I.1.8 Podsumowanie

Mocne strony	Słabe strony
• korzystniejszy niż w powiecie i regionie udział osób w wieku produkcyjnym i niższy w wieku poprodukcyjnym, • aktywny i profesjonalnie działający ośrodek pomocy społecznej, • prężnie działający Klub Senior+, oferujący opiekę dzienną osobom starszym, a także propozycje innych działań pomocowych skierowanych do tej grupy społecznej, • dobrze wyposażone placówki oświatowe z bogatą ofertą zajęć pozalekcyjnych, • dobre i systematycznie poprawiające się wyniki nauczania w szkołach podstawowych, • wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, w tym pożarowego, • znaczna aktywność i profesjonalizm instytucji kultury, • duża liczba wydarzeń sportowych oraz dobra dostępność do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, • dobry dostęp do opieki medycznej, • duża liczba i aktywność organizacji społecznych, • skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na działania społeczne	• niska gęstość zaludnienia, która wiąże się z utrudnieniami w dostępie do usług społecznych, • spadek liczby mieszkańców, • starzenie się społeczeństwa, • ujemny przyrost naturalny, • utrzymujące się problemy społeczne – ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, • konieczność obejmowania wsparciem rodzin ze względu na występujące w nich problemy opiekuńczo-wychowawcze, • słabsze wyniki uczniów w zakresie egzaminu ósmoklasisty z matematyki, • niedostatki infrastruktury oświatowej (zwłaszcza sportowej) oraz społecznej (świetlice wiejskie), • niezadowalający dostęp do komunikacji zbiorowej, ograniczający niektórych mieszkańców w dostępie do usług, • niewystarczające wsparcie organizacji społecznych, • niewykorzystany potencjał organizowanych wydarzeń
Szanse	Zagrożenia
• bliskość autostrady A2, • bliskość większych ośrodków miejskich (Konin Turek, Kalisz), • napływ nowych mieszkańców, • wzrost świadomości mieszkańców w zakresie problemów społecznych i związany z nim brak stygmatyzacji, • wzrost popularności stylu życia „slow life”, • utrzymanie aktywności instytucji publicznych w aplikowaniu o fundusze zewnętrzne na realizację zadań w obszarze społecznym, • wspieranie środkami unijnymi regionów podlegających transformacji energetycznej oraz skierowanie na nie szczególnej uwagi ze strony władz wojewódzkich i krajowych	• odpływ młodych mieszkańców do miejscowości z atrakcyjniejszą ofertą (pracy, mieszkaniową, spędzania wolnego czasu), • spadek stopy życiowej społeczeństwa, związany m.in. ze zmianami lokalnej gospodarki w związku z transformacją energetyczną, • niska motywacja do integracji i zaangażowania w sprawy gminy, • starzenie się społeczeństwa, • dalszy rozwój niekorzystnych zachowań, np. przemocy, uzależnień, • łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych, • pomoc społeczna w niektórych przypadkach wpływająca demotywująco na chęć

	podejmowania pracy zawodowej i samodzielnego funkcjonowania, • zmniejszenie środków finansowych dla samorządów terytorialnych, • często zmieniające się uregulowania prawne
--	---

I.2. Wnioski z diagnozy w obszarze gospodarczym

I.2.1 Aktywność zawodowa mieszkańców

Sytuacja na lokalnym rynku pracy uległa w ostatnich latach znacznej poprawie – spadek liczby bezrobotnych osiągnął 40,9%. Tendencja ta występuje systematycznie od kilku lat i nie zatrzymał jej nawet przez wybuch pandemii COVID-19. Jednocześnie negatywnie należy ocenić wysoki udział kobiet wśród bezrobotnych, który w 2024 r. osiągnął aż 71%. Poprawie ulegają wskaźniki dotyczące osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czyli długotrwale bezrobotnych, bezrobotnych do 30. lub po 50. roku życia, a także posiadających dziecko do 6. roku życia. Liczba osób w tej sytuacji zmniejszyła się o 40,8%.

I.2.2 Rolnictwo

Warunki do rozwoju rolnictwa na terenie gminy Tuliszków są trudne – większość gleb to gleby VI (49%) i V (30,4% klasy bonitacyjnej). Wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi 46,6 pkt. (powiat = 60,5 pkt., województwo = 63,4 pkt.). Intensywna produkcja rolna na takich terenach nie jest wskazana z ekonomicznego i ekologicznego punktu widzenia, ponieważ potrzeba dużego nakładu środków na duże ilości nawozów sztucznych. Wysoka kwasowość gleb przyczynia się do obniżenia wielkości plonów oraz sprzyja przyswajaniu przez rośliny metali ciężkich. Niska zawartość mikroelementów ogranicza wzrost roślin, zmniejsza ilość nasion i owoców, przyspiesza utratę wody, obniża jakość i wielkość plonów.

W gminie wśród upraw przeważają zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi, a niektóre gospodarstwa zajmują się sadownictwem, przede wszystkim w rejonach miejscowości: Tuliszków, Zadworna, Wymysłów. Wśród gospodarstw zajmujących się hodowlą zwierząt przeważają te, które hodują drób.

Największą część gospodarstw rolnych w gminie Tuliszków stanowią te o powierzchni do 5 ha (aż 88,1%). Liczba gospodarstw wzrosła w ciągu ostatnich 5 lat o 0,05%, w tym właściwie wzrost odnotowano tylko w zakresie najmniejszych gospodarstw (+6,5%).

I.2.3 Przedsiębiorczość

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie województwa wielkopolskiego systematycznie rośnie, co świadczy o wysokim poziomie przedsiębiorczości. W gminie i mieście Tuliszków wzrost ten jest większy niż w powiecie czy regionie (wynosi odpowiednio: +18,0%, +14,9%, +13,0%). Mimo to liczba podmiotów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest zdecydowanie niższa w gminie niż pozostałych dwóch samorządach. Trzeba też pamiętać, że zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych stanowią najmniejsze firmy,

zatrudniające do 9 pracowników (97,6%). Choć w tym zakresie gmina nie odbiega znacząco od powiatu czy regionu, to należy pamiętać, że sytuacja rynkowa tych podmiotów jest gorsza niż dużych firm, a także nie tworzą one znaczącej liczby miejsc pracy.

Wśród branż gospodarki lokalnej zdecydowanie wyróżniają się: budownictwo oraz handel i naprawa pojazdów (16,3%). Obie branże są reprezentowane przede wszystkim przez niewielkie firmy, głównie jednoosobowe działalności gospodarcze zatrudniające kilku pracowników. W dodatku budownictwo ma charakter sezonowy.

Na terenie gminy Tuliszków znajdują się przede wszystkim eksploatowane złoża piasków wykorzystywanych w budownictwie i drogownictwie. Rozpoznane jest także złożo węgla brunatnego Grochowy-Siąszyce, jednak w związku z transformacją energetyczną nie przewiduje się prowadzenia wydobycia. Dodatkowo gmina i miasto Tuliszków znajduje się w Regionie Węglowym Wielkopolska Wschodnia, w którym szczególnie widoczny jest w szczególności relatywnie niski stopień dywersyfikacji gospodarki. W tym kontekście duże znaczenie ma rozwój nowych, małych i średnich firm, a także aktywność instytucji otoczenia biznesu, np. Izba Gospodarcza Wielkopolski Wschodniej, Turecki Inkubator Przedsiębiorczości. Jednocześnie zwrócono uwagę, iż powiat turecki jest jednym z trzech, w których może wystąpić najtrudniejsza sytuacja na rynku pracy ze względu na zbyt dużą rolę, jaką dotychczas pełnił tradycyjny sektor paliwowo-energetyczny.

Gmina na swojej stronie internetowej publikuje oferty nieruchomości dla potencjalnych inwestorów. Obecnie dostępne są dwie uzbrojone działki położone w pobliżu drogi krajowej nr 72 oraz włączone do Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Leżą w obrębie miejskiej strefy aktywności gospodarczej i mogą zostać zagospodarowane na cele produkcyjne, składy czy magazyny. Należy jednak zwrócić uwagę, iż duża część działek o korzystnej z punktu widzenia inwestorów lokalizacji jest podzielona między wielu właścicieli.

W niewielkiej odległości od gminy działają dwie instytucje wspierające podmioty gospodarcze: Turecka Izba Gospodarcza oferuje oraz Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie.

I.2.4 Turystyka

Gmina i miasto Tuliszków ze względu na położenie mają możliwość rozwoju aktywnej turystyki lokalnej, w tym rowerowej i pieszej. W gminie prowadzą działalność dwa gospodarstwa agroturystyczne, które oferują odpowiednio 6 i 18 miejsc noclegowych.

Na terenie gminy wyznaczone są trzy trasy Nordic Walking Park (zielona, czerwona i czarna), dostosowane dystansem i przebiegiem do różnych grup. Wszystkie mają charakter pętli – zaczynają się i kończą przy boisku sportowym Orlik w Tuliszkowie. Na niektórych odcinkach biegną wspólnie lub w pobliżu, co pozwala wydłużać lub skracać dystans. Oprócz tego wyznaczone są trzy szlaki piesze, również rozpoczynające się i kończące w Tuliszkowie: niebieski, zielony i czerwony. Ponadto wszystkie gminy powiatu tureckiego są połączone ścieżką pieszo-rowerową „Panorama”, której dodatkowe punkty startowe – poza Turkiem – zostały wyznaczone także w Tuliszkowie i Grzymiszewie. Szlak składa się z 6 etapów. Jeden

z nich to trasa „Przez uroczysko Grzymiszew”. Etap drugi to trasa „Dworski – rezydencje istniejące i utracone”. Na trasach wyznaczone są punkty edukacyjne. Przez miejscowości Sarbisko, Tuliszków i Krępa przebiega fragment szlaku rowerowego „Rowerowa Szóstka”. Przez teren gminy biegnie również fragment jedyne w regionie konińskim szlaku konnego, „Podkuta szóstka”.

Gmina udostępnia mapę turystyczną oraz publikacje na swój temat. Planowany jest również udział w targach turystycznych.

I.2.4 Podsumowanie

Mocne strony	Słabe strony
• znaczący spadek liczby osób bezrobotnych, w tym osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, • znaczna liczba małych gospodarstw rolnych produkujących żywność w sposób bardziej zrównoważony i ekologiczny, • gospodarstwa sadownicze, • wzrost liczby podmiotów gospodarczych, • dostęp do rynku pracy oraz kooperantów dla podmiotów gospodarczych w okolicznych miastach powiatowych (Konin, Turek, Kalisz), • występowanie na terenie gminy złóż kopalin dla budownictwa i transportu, • aktywna działalność instytucji otoczenia biznesu zlokalizowanych w sąsiednich miastach, • dobre położenie komunikacyjne, • tereny inwestycyjne, • tereny atrakcyjne dla rozwoju turystyki lokalnej, głównie rowerowej	• znaczny udział kobiet wśród osób bezrobotnych, • słaba jakość gleb, • rozdrobniona struktura gospodarstw rolnych, • dominacja małych firm (do 9 osób), które mają mniej stabilną sytuację rynkową, • niski (w porównaniu z powiatem i regionem) poziom przedsiębiorczości, • uzależnienie gospodarki subregionu konińskiego od sektora paliwowo-energetycznego, • rozdrobnienie nieruchomości niezabudowanych, które mogłyby być przeznaczane pod działalność gospodarczą
Szanse	Zagrożenia
• wsparcie rozwoju MMŚP (środki pomocowe), • współpraca z sąsiednimi samorządami i przedsiębiorcami, • wzrost popularności turystyki lokalnej, krótkoterminowej i aktywnej, • dodatkowe wsparcie finansowe z UE na transformację energetyczną, • istniejąca infrastruktura przedsiębiorstw wydobywczych i przemysłów wykorzystujących kopaliny czy produkujących energię dla nowych działalności	• ograniczone środki zewnętrzne, np. unijne, krajowe, • rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej, • niekorzystne przepisy prawa i polityka podatkowa utrudniająca rozwój działalności gospodarczej, • brak wypracowanych skutecznych narzędzi wsparcia w przypadku utrzymujących się skutków pandemii COVID-19 i innych wydarzeń o charakterze światowym, • gwałtowne zjawiska pogodowe niszczące uprawy,

	• spowolnienie gospodarcze, kryzys finansowy
--	--

I.3. Wnioski z diagnozy w obszarze przestrzennym

I.3.1 Warunki przestrzenne

Gmina Tuliszków położona jest na Nizinie Południowowielkopolskiej, w obrębie dwóch mezoregionów: Równina Rychwalska (część zachodnia) i Wysoczyzna Turecka (część wschodnia). Wysoczyzna Turecka charakteryzuje się występowaniem krajobrazów pagórkowatych oraz równinnych i falistych. Na Równinie Rychwalskiej często można spotkać bagna. Krajobraz jest ogólnie dość urozmaicony i obejmuje: pola, łąki, lasy i torfowiska. W ukształtowaniu powierzchni gminy wyróżnia się: Wzgórza Złotogórskie i Malanowskie, określane wspólnym mianem Pagórków Złotogórskich oraz pagóry w rejonie Tuliszkowa, doliny rzeczne: Powy, Topca, Pokrzywnicy i Pokrzywki oraz wysoczyzny morenowe.

I.3.2 Walory kulturowe

Dziedzictwo kulturowe gminy i miasta Tuliszków obejmuje zabytki archeologiczne, obiekty architektoniczne oraz tereny zielone – założenia parkowe. Na terenie gminy znajduje się kilka obiektów, które zostały wpisane do rejestru zabytków prowadzonego przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, wśród nich przede wszystkim cmentarze (np. w Grzymiszewie), zespoły dworskie (np. zespół dworsko-parkowy w Tuliszkowie i dworski w Smaszewie), kościoły (np. w Tuliszkowie). Gminna Ewidencja Zabytków zawiera ponad 150 pozycji. Warto nadmienić, iż wśród najbardziej cennych zabytków, stanowiących o dziedzictwie kulturowym gminy Tuliszków, wskazuje się drewnianą zabudowę z XX w., a najwięcej zabytków znajduje się w Tuliszkowie i Grzymiszewie. Stan zachowania zabytków jest zróżnicowany – niektóre spośród zabytków wymagają pilnych działań. W 2009 r. na terenie gminy zewidencjonowane zostały 344 stanowiska archeologiczne.

I.3.3 Sposób zagospodarowania przestrzeni

W strukturze użytkowania gminy dominują użytki rolne, zajmujące 64,4% jej powierzchni. Kolejny najbardziej znaczący pod względem wielkości sposób zagospodarowania przestrzeni to grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione, zajmujące 31,8% powierzchni gminy. Tereny zabudowane (w tym mieszkaniowe) w gminie zajmują 3% jej powierzchni.

I.3.4 Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne w gminie

Gmina i miasto Tuliszków w swoich granicach administracyjnych w całości objęte są miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Aktualnie na terenie gminy i miasta obowiązuje 25 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych przez Radę Miejską w Tuliszkowie w latach 2003–2025 oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Tuliszków z 2024 r. W 2024 r. rozpoczęła się procedura opracowania projektu Planu Ogólnego Gminy i Miasta Tuliszków.

I.3.5 Infrastruktura techniczna

Zakład Gospodarki Komunalnej w Tuliszkowie (ZGK) administruje siecią wodociągową o łącznej długości 150,4 km. Sieć wodociągową zasilają stacje wodociągowe w Tuliszkowie, Piętnie, Smaszewie, Imielkowie, Sarbicku i Gadowskich Holendrach. Ogółem około 94% mieszkańców korzysta z wody z sieci – 97% w mieście i niecałe 93% w części wiejskiej gminy. ZGK odpowiada także za odbiór ścieków. Łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi 33 km. Ścieki tłoczone są do oczyszczalni przez sieć 7 przepompowni ścieków zlokalizowanych na terenie Tuliszkowa oraz 3 tłocznie ścieków w Grzymiszewie i Wielopolu. Ścieki z sieci oraz dowożone wozami asenizacyjnymi trafiają do oczyszczalni mechaniczno-biologicznej zlokalizowanej w Tuliszkowie. Na koniec 2024 r. dostęp do sieci kanalizacyjnej miało blisko 30% ogółu mieszkańców, przy czym zdecydowanie korzystniejsza sytuacja występuje w mieście.

Na terenie gminy i miasta Tuliszków nie ma dostępu do gazu sieciowego.

Obsługę komunikacyjną gminy i miasta Tuliszków zapewnia gęsta sieć drogową, którą tworzą drogi: krajowa nr 72 (Poznań – Turek – Łódź), wojewódzka nr 443 (Jarocin – Gizałki – Rychwał – Tuliszków), powiatowe oraz gminne. Łączna powierzchnia dróg gminnych to 140,632 km, z czego 63% posiada nawierzchnię gruntową, a pozostałe – twardą ulepszoną. Gminną i miejską infrastrukturę drogową uzupełnia sieć ścieżek rowerowych (w miejscowościach: Grzymiszew, Ogorzelczyn i Wymysłów) i ciągów pieszych/chodników (w miejscowościach: Krępa, Kiszewy, Wróblina, Wymysłów, Zadworna, Grzymiszew, Ogorzelczyn, Tuliszków).

Gmina nie posiada czynnego połączenia kolejowego. Część miejscowości posiada połączenie autobusowe przede wszystkim z Koninem i Kaliszem. Najwięcej połączeń obsługuje PKS Konin S.A.

Gmina i miasto Tuliszków dysponuje sześcioma lokalami mieszkalnymi: czterema w Grzymiszewie oraz dwoma w miejscowości Smaszew. Zarządzaniem lokalami zajmuje się – w imieniu Burmistrza Gminy i Miasta Tuliszków – Zakład Gospodarki Komunalnej w Tuliszkowie, który dokonuje bieżących remontów, utrzymuje je w należytym stanie, pobiera czynsz oraz egzekwuje zaległe należności.

Odpady na terenie gminy są gromadzone w sposób selektywny. Gmina i miasto Tuliszków zapewnia również odbiory odpadów wielkogabarytowych oraz elektrośmieci. Od kilku lat gmina i miasto sukcesywnie zwiększają udział odpadów selektywnie zebranych w ogóle

produkowanych odpadów i między 2019 a 2023 r. wzrósł on o 15 pp. Gmina lepiej wypada na tle województwa i powiatu w zakresie zbiórki odpadów biodegradowalnych, za to bardzo niski jest udział odpadów typu papier, tworzywa sztuczne i szkło. Należy też wskazać, że ponad 4,5 tys. mieszkańców posiada przydomowe kompostowniki. Przy Zakładzie Gospodarki Komunalnej w Tuliszowie działa punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, do którego mieszkańcy gminy najczęściej przywożą odpady budowlane i poremontowe, stare meble i opony.

I.3.6 Podsumowanie

Mocne strony	Słabe strony
• bogata historia regionu oraz zabytki stanowiące potencjał dla rozwoju turystyki kulturowej, • zróżnicowany krajobraz, duży udział terenów zielonych, • dominacja terenów rolnych i leśnych jako potencjał dla rozwoju agroturystyki czy inicjatyw ekologicznych, • wysoki stopień pokrycia mpzp, co sprzyja łaadowi przestrzennemu, • gęsta sieć drogowa oraz bliskość autostrady, • rosnący udział selektywnie zebranych odpadów, • rozwinięta sieć wodociągowa	• zły stan części obiektów zabytkowych, • nierównomierny dostęp do komunikacji zbiorowej, ograniczający niektórych mieszkańców w dostępie do usług, • nierównomierny dostęp do infrastruktury sanitarnej, • dość wysoki udział dróg o nawierzchni gruntowej, • rozproszenie zabudowy, utrudniające i podnoszące koszty budowy infrastruktury technicznej, • niewystarczający poziom zbiórki niektórych frakcji odpadów
Szanse	Zagrożenia
• środki zewnętrzne, w tym Fundusze Unijne, do wykorzystania na poprawę stanu środowiska, • współpraca z samorządem powiatowym czy wojewódzkim w zakresie rozwoju infrastruktury, • ukształtowanie terenu sprzyjające rozwojowi turystyki aktywnej, zwłaszcza rowerowej, • możliwość wykreowania produktu lokalnego bazującego na lokalnym dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym, • bliskość ważnych szlaków komunikacyjnych i większych ośrodków miejskich sprzyjające lokalizacji inwestycji i dojazdom do pracy	• gwałtowne, nagłe zjawiska pogodowe, mogące prowadzić do zniszczenia infrastruktury czy upraw, • większa popularność/znajomość i lepsza promocja innych atrakcji turystycznych, spoza terenu gminy, • wyludnianie i migracja młodych mieszkańców gminy, • ograniczanie środków finansowych (dotacji) na rozwój infrastruktury • dalsza degradacja obiektów zabytkowych, powodująca utratę wartości turystyczno-edukacyjnej,

I.4. Wnioski z diagnozy w obszarze klimatyczno-środowiskowym

I.4.1 Stan środowiska

Gmina i miasto Tuliszków zostały w *Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2023* włączone do strefy wielkopolskiej (województwo wielkopolskie poza aglomeracją poznańską i Kaliszem). Zostały wskazane jako jedne z jednostek, w których odnotowano przekroczenie w zakresie poziomu ozonu (poziom celu długoterminowego) oraz sezonowe (w sezonie grzewczym) przekroczenie stężeń benzoalofirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Na terenie gminy i miasta Tuliszków znajdują się 3 jednolite części wód powierzchniowych (jcwp): Powa, Topiec oraz Kiełbaska Duża od Strugi Janiszewskiej do ujścia. Dla każdego z nich stan wód określa się jako zły. Wynika to z nawożenia pól, odprowadzania ścieków do wód, a także złej jakości powietrza. Dla każdego dostrzeżono zagrożenie w osiągnięciu celów środowiskowych. Ponadto w obrębie gminy występuje jedna jednolita części wód podziemnych, której stan określono jako dobry.

Na terenie gminy i miasta Tuliszków nie jest prowadzony Państwowy Monitoring Środowiska w zakresie hałasu. Ze względu na powszechność występowania przez większą część dnia i nocy, znaczny zasięg oddziaływania oraz liczbę narażonej ludności, podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska jest hałas komunikacyjny, w szczególności na drodze krajowej nr 72.

W 2022 r. w Tuliszkowie funkcjonował punkt pomiaru w ramach monitoringu pola elektromagnetycznego. Wynik półgodzinnego pomiaru był niski i wyniósł <0,8 V/m.

Istotny problem środowiskowy w gminie stanowią odpady azbestowe. Zgodnie z ogólnodostępnymi danymi łącznie w gminie i mieście Tuliszków zinwentaryzowano 1 744 221 kg azbestu. Do unieszkodliwienia pozostało jeszcze 52% zinwentaryzowanego azbestu.

I.4.2 Warunki przyrodnicze

Spośród obszarów przyrodniczych objętych ochroną prawną na terenie gminy Tuliszków znajduje się Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu. Krajobraz jest urozmaicony przez wysokie wzgórza morenowe, wznoszące się prawie 100 m ponad dolinę Warty. Na obszarze gminy znajdują się również inne formy ochrony przyrody – 21 pomników przyrody (głównie drzew oraz dwa głazy narzutowe). Na terenie gminy nie wyznaczono parków narodowych, parków krajobrazowych, obszarów Natura 2000, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych czy zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Gmina leży w zlewni Warty, a przez jej teren przepływają: Powa, Topiec, Pokrzywnica (Struga Tuliszkowska) i Pokrzywka. Na terenie gminy ulokowane są niewielkie stawy naturalne i większe zbiorniki utworzone przez spiętrzenie wód Powy, Pokrzywnicy i Topca. Są to stawy rybne,

które znajdują się w dolinie Powy (we Wróblinie i Smaszewie) oraz w dolinie Pokrzywnicy (w Grzymiszewie i Tuliszkowie).

Wśród drzewostanu dominuje natomiast sosna i brzoza, a potencjalną roślinność naturalną stanowią: dąbrowy świetliste na wzgórzach i pagórach morenowych, siedliska grądów na wysoczyznach, a także łągi i olsy w dolinach Powy, Topca i ich dopływów.

I.4.3 Warunki klimatyczne

Gmina Tuliszków leży w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego, przejściowego. Średnioroczna temperatura wynosi ok. 9°C. Najniższe temperatury występują zwykle w styczniu i lutym, a najwyższe w lipcu i sierpniu. Średni wieloletni roczny opad wynosi ok. 550 mm. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio 30 dni. Średnia roczna suma usłonecznienia wynosi ok. 1800 godz. Średnia prędkość wiatru wynosi w skali roku 3,5 m/s, przeważają wiatry z kierunków zachodnich.

Korzystne warunki związane z nasłonecznieniem sprzyjają rozwojowi odnawialnych źródeł energii, w szczególności budowie instalacji fotowoltaicznych. W takie działanie włączają się nie tylko gospodarstwa domowe, ale także sama gmina.

I.4.4 Podsumowanie

Mocne strony	Słabe strony
- poprawa stanu powietrza, - dobry stan wód podziemnych, - obszary atrakcyjne przyrodniczo, dostępne dla mieszkańców, - duża powierzchnia obszarów zielonych dająca znaczny potencjał retencyjny, - poziom nasłonecznienia sprzyjający rozwojowi OZE	- zły stan wód powierzchniowych, - przekroczenia poziomu ozonu i benzo(a)pirenu, zwłaszcza w sezonie grzewczym, - zagrożenie hałasem komunikacyjnym wzdłuż drogi krajowej nr 72, - znaczna ilość nieunieszkodliwionego azbestu
Szanse	Zagrożenia
- środki zewnętrzne, w tym fundusze unijne, do wykorzystania na działania zmierzające do poprawy stanu środowiska, - wzrost świadomości społecznej w zakresie działań prośrodowiskowych, - rosnące zainteresowanie rozwojem OZE	- zmiany klimatu, - gwałtowne, nagłe zjawiska pogodowe oraz susza, - dalsze pogarszanie jakości wód w związku z trudnymi warunkami prowadzenia działalności rolniczej

II. KIERUNKI ROZWOJU GMINY I MIASTA TULISZKÓW

II.1. Plan rozwoju gminy

Poniższe założenia rozwoju gminy i miasta Tuliszków uwzględniają wymogi formalne opracowywania strategii rozwoju gmin wynikające z ustawy o samorządzie gminnym, a także opinie i potrzeby mieszkańców, jak również analizę lokalnych zasobów oraz potencjału. Dzięki temu kierunki rozwoju zawarte w Strategii stanowią nie tylko odpowiedź na obecne potrzeby, ale także próbują uwzględniać przyszłe trendy i wyzwania.

WYMIAR SPOŁECZNY

Cel strategiczny – GMINA DOBRYCH RELACJI

Cel operacyjny: Od juniora do seniora – bezpieczne i wspierające środowisko życia

Kierunki rozwoju:

- Utworzenie Gminnego Centrum Młodzieży z programami mentoringu, wsparcia pedagogiczno-psychologicznego, edukacją obywatelską i wsparciem rówieśniczym.
- Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego w części wiejskiej gminy np. przez „mobilną kulturę”, zajęcia sportowe z „nowych” dyscyplin, elastyczną ofertę zajęć.
- Zwiększanie dostępności i jakości zajęć specjalistycznych, wspierających osoby ze szczególnymi potrzebami oraz z różnorodnymi umiejętnościami.
- Wspieranie rodzin w realizacji procesów wychowawczych.
- Rozwijanie oferty szkolnej m.in. o wymiany zagraniczne uczniów, zwiększanie dostępności infrastruktury szkolnej, poprawę różnorodności zajęć dodatkowych.
- Podjęcie współpracy z uczelniami wyższymi z regionu na potrzeby rozwoju oferty edukacji pozaformalnej.
- Rozwój doradztwa zawodowego dla mieszkańców gminy, w tym dla uczniów.
- Podnoszenie kompetencji kadry pedagogicznej m.in. w zakresie psychologii.
- Zwiększenie dostępności domu dziennego pobytu dla osób starszych.
- Rozwój oferty zajęć dla osób starszych o np. warsztaty cyfrowe, poradnictwo, edukację prawną.
- Podjęcie starań na rzecz wprowadzenia w gminie wolontariatu międzypokoleniowego i wsparcia sąsiedzkiego.
- Dalszy rozwój oferty w zakresie profilaktyki zdrowotnej i aktywnego trybu życia.
- Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi grupami w celu zwiększenia możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych i realizacji zadań społecznych gminy.

Cel operacyjny: Moc Lokalności – Wspieramy, Łączymy, Tworzymy

Kierunki rozwoju:

- Poprawa koordynacji przedsięwzięć społecznych realizowanych w gminie.
- Budowa współpracy między liderami lokalnymi, organizacjami społecznymi i instytucjami publicznymi.
- Różnicowanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej dostępnej dla mieszkańców całej gminy poprzez tworzenie i realizację programów animacji lokalnej we współpracy m.in. z KGW, szkołami i OSP.
- Udostępnianie infrastruktury gminnej (np. świetlice wiejskie) dla młodzieży wraz z organizacją inicjatyw budujących odpowiedzialną samodzielność młodzieży.
- Promowanie wolontariatu, współpracy międzypokoleniowej i lokalnych liderów.
- Kreowanie pozytywnych relacji w środowisku szkolnym m.in. poprzez rozwijanie systemu mediacji szkolnych i rówieśniczych.
- Wzrost poziomu wsparcia merytorycznego dla organizacji pozarządowych.
- Budowa tożsamości lokalnej na bazie historii regionu i tradycji sadowniczych.
- Promowanie mieszkańców gminy i ich działalności (np. rzemieślniczej, artystycznej, rolniczej).
- Dalszy rozwój polityki informacyjnej oraz partycypacji mieszkańców w tworzeniu planów działania gminy m.in. poprzez tworzenie ciał przedstawicielskich, badanie potrzeb, organizację konsultacji społecznych.

Cel operacyjny: Miejsca, które łączą – infrastruktura społeczna dla mieszkańców

Kierunki rozwoju:

- Rozwój stref rekreacyjnych, łączących miejsce spotkań, place zabaw i siłownie plenerowe, dostosowanych do potrzeb lokalnych społeczności.
- Rozwijanie infrastruktury sportowej przy placówkach edukacyjnych i jej udostępnianie mieszkańcom.
- Modernizacja i doposażenie świetlic wiejskich jako lokalnych centrów integracji społecznej.
- Obejmowanie monitoringiem miejsc spotkań mieszkańców.
- Poszukiwanie rozwiązań umożliwiających przemieszczanie się mieszkańców na wydarzenia organizowane w innych miejscowościach.
- Aktywny udział mieszkańców w planowaniu przedsięwzięć dotyczących infrastruktury społecznej.
- Poprawa dostępności (w tym architektonicznej) budynków i przestrzeni.
- Zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych i innych form taniego budownictwa mieszkalnego.

WYMIAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny – PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, AKTYWNOŚĆ I LOKALNOŚĆ

Cel operacyjny: Gmina przedsiębiorczych mieszkańców

Kierunki rozwoju:

- Programy aktywizacji zawodowej, uwzględniające zmiany w gospodarce subregionu konińskiego.
- Rozwój usług opiekuńczych (żłobki, kluby dziecięce) ułatwiających podjęcie pracy przez kobiety.
- Wzmocnienie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie doradztwa zawodowego oraz możliwości uzyskania/zmiany kwalifikacji zawodowych.
- Wzmocnienie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu w zakresie doradztwa dla przedsiębiorców lub osób zainteresowanych założeniem firmy, pozyskiwania środków, itp.
- Udział w kampaniach promujących równość szans na rynku pracy i godzenie ról społecznych.
- Włączenie się w promocję lokalnych firm oraz oferowanych przez nie produktów i usług.
- Rozwój infrastruktury technicznej sprzyjający prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie gminy.
- Stwarzanie warunków do kontaktu inwestorów z mieszkańcami, aby budować wzajemne zrozumienie i kształtować warunki dla nowych przedsiębiorstw.

Cel operacyjny: Rolnictwo+ – ekologicznie i gościnnie

Kierunki rozwoju:

- Bieżące informowanie o wydarzeniach skierowanych do rolników, jak szkolenia, konkursy pozwalające na pozyskanie środków finansowych na rozwój działalności.
- Promowanie zrównoważonego nawożenia w rolnictwie i sadownictwie.
- Zachęcanie do rozwoju dodatkowej działalności w gospodarstwach rolnych, jak agroturystyka, pokazowe gospodarstwa ekologiczne.
- Wsparcie sektora sadowniczego w adaptacji do zmian klimatu (np. poprzez ubezpieczenia upraw, doradztwo agrarne).
- Wspieranie rolnego handlu detalicznego przez podjęcie starań na rzecz utworzenia targowiska gminnego lub tworzenie przy głównych szlakach komunikacyjnych miejsc na stoiska handlowe.

Cel operacyjny: Gmina odkryta na nowo

Kierunki rozwoju:

- Rozwijanie systemu tras pieszych i rowerowych wraz z budową małej infrastruktury (np. wiaty przystankowe).

- Rozwój i wspieranie oferty agroturystycznej oraz wiosek tematycznych.
- Oznakowanie i promowanie lokalnych atrakcji kulturowych i przyrodniczych.
- Współpraca z organizacjami działającymi w sferze turystyki (jak lokalne grupy działania) oraz udział w regionalnych targach turystycznych
- Wykorzystanie narzędzi cyfrowych do promowania i informowania o ofercie wydarzeń i infrastruktury gminnej.
- Włączanie lokalnych twórców i producentów do udziału w wydarzeniach gminnych.
- Stworzenie systemu spójnej identyfikacji wizualnej.
- Podjęcie starań na rzecz wykreowania imprezy gminnej, promującej ją w regionie i nawiązującej do lokalnych zasobów (np. Smaki z tuliszowskiego sadu, Tuliszowskie Czereśniobranie).

WYMIAR PRZESTRZENNY

Cel strategiczny – GMINA WYGODNA, DOSTĘPNA I SPÓJNA

Kierunki rozwoju:

- Rozwój bezpiecznej infrastruktury drogowej, w tym systemu ścieżek pieszo-rowerowych łączących miejscowości, oświetlenia drogowego, itp.
- Rozwój gospodarki wodno-ściekowej.
- Podejmowanie starań na rzecz ograniczenia wykluczenia komunikacyjnego w części wiejskiej gminy.
- Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i wspieranie ich właścicieli w podejmowaniu działań w tym zakresie.
- Rozwijanie szlaków pieszych i rowerowych w oparciu o lokalne walory kulturowe i przyrodnicze.
- Zwiększenie dostępności usług publicznych poprzez racjonalne planowanie rozwoju przestrzennego.
- Kontynuowanie starań o równomierny rozwój całej gminy (brak różnicowania miasto – wieś).

WYMIAR KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWY

Cel strategiczny – GMINA TULISZKÓW DLA KLIMATU

Kierunki rozwoju:

- Podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie ograniczania ilości odpadów, ochrony wód i poprawy jakości środowiska.
- Promocja i edukacja w zakresie proekologicznych działań w rolnictwie oraz gospodarce lokalnej.

- Wdrażanie systemów retencji wód opadowych (np. oczka wodne, rowy melioracyjne, przepuszczalne powierzchnie parkingów).
- Intensyfikacja programu usuwania azbestu poprzez podnoszenie poziomu wiedzy o zagrożeniach z nim związanych.
- Opracowanie i wdrożenie planu działań ograniczających hałas komunikacyjny (np. poprzez nasadzenia zieleni izolacyjnej).
- Rozwijanie terenów zielonych przy wykorzystaniu gatunków rodzimych.
- Zalesianie nieużytków i gruntów marginalnych.
- Wspieranie mieszkańców w stosowaniu odnawialnych źródeł energii poprzez doradztwo, informowanie o możliwościach pozyskania dofinansowania, itp.
- Wzrost poziomu korzystania z odnawialnych źródeł energii w obiektach gminnych.

Realizacja powyższych kierunków rozwoju pozwoli osiągnąć następujące efekty:-----

- w wymiarze społecznym:
 - zwiększenie atrakcyjności osadniczej gminy i tym samym ograniczenie depopulacji,
 - integracja i aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
 - dalszy rozwój systemu edukacji,
 - zwiększenie aktywności mieszkańców i solidarności społecznej,
 - rozwój oferty spędzania czasu wolnego,
 - rozwój oferty usług publicznych,
 - wzrost poczucia tożsamości z miejscem zamieszkania;
- w wymiarze gospodarczym:
 - wzrost poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców,
 - zwiększenie dostępności pracowników dla lokalnych przedsiębiorstw,
 - rozwój lokalnego rolnictwa i sadownictwa poprzez dywersyfikację działalności,
 - wykreowanie lokalnej oferty turystyki aktywnej przy wykorzystaniu lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych;
- w wymiarze przestrzennym:
 - zwiększenie dostępności do terenów służących spędzaniu czasu wolnego,
 - poprawa dostępności budynków i przestrzeni publicznych,
 - wysoka jakość infrastruktury technicznej, gwarantująca dobre warunki zamieszkania i gospodarowania,
 - rozwinięty system lokalnych szlaków turystycznych;
- w wymiarze klimatyczno-środowiskowym:
 - poprawa poziomu przystosowania gminy do zmian klimatycznych,
 - zmniejszenie presji na środowisko przyrodnicze, w tym powietrze,
 - wzrost świadomości ekologicznej wśród mieszkańców, rolników i przedsiębiorców lokalnych.

II.2. Obszar strategicznej interwencji¹ w ujęciu lokalnym

W gminie i mieście Tuliszków nie wyznacza się obszaru strategicznej interwencji.

II.3. Obszary strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym

W *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku*, przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego nr XVI/287/20 z dnia 27 stycznia 2020 r. umiejscowiono gminę i miasto Tuliszków w obrębie **Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego**. Stanowi on obszar koncentracji przemysłu wydobywczo-energetycznego, który – ze względu na wyczerpywanie złóż kopalin oraz konieczność transformacji energetycznej kraju – wymaga wdrożenia działań restrukturyzacyjnych, ukierunkowanych na określenie nowych funkcji dla zlokalizowanych na tym obszarze terenów poprodukcyjnych i pogórnich oraz ukierunkowania przemysłu na produkcję innych nośników energii. Przewidziano dla niego pakiet kierunków działań, z którymi zgodne są poszczególne cele strategiczne i operacyjne niniejszej Strategii. Macierz zgodności przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1 Zgodność celów rozwojowych gminy i miasta Tuliszków z kierunkami działań we Wschodnim Obszarze Funkcjonalnym.

	GMINA DOBRYCH RELACJI			PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, AKTYWNOŚĆ I LOKALNOŚĆ			GMINA WYGODNA, DOSTĘPNA I SPÓJNA	GMINA TULISZKÓW DLA KLIMATU
	Od juniora do seniora – bezpieczne i wspierające środowisko życia	Moc Lokalności – Wspieramy, łączymy, Tworzymy	Miejsca, które łączą – infrastruktura społeczna dla mieszkańców	Gmina przedsiębiorczych mieszkańców	Rolnictwo+ - ekologicznie i gościnnie	Gmina odkryta na nowo		
Przeprowadzenie sprawiedliwej transformacji energetycznej bez znaczących kosztów ekonomicznych i społecznych								
Restrukturyzacja i modernizacja gospodarki, tworzenie alternatyw gospodarczych (opartych np. na OZE, wodorze) oraz specjalizacji niezwiązanych bezpośrednio z przemysłem paliwowo-energetycznym, m.in. budowa proinnowacyjnego Parku Przemysłowo-Technologicznego Aglomeracji Konińskiej								
Rozwój i podniesienie atrakcyjności terenów inwestycyjnych przez zintegrowane działania promocyjne, a także racjonalne wykorzystanie i zagospodarowanie terenów poprodukcyjnych i pogórnich								
Zachowanie i rozwój potencjału rolnictwa, ochrona gruntów rolnych, wdrażanie programów kompensacyjnych dla sektora rolniczego z tytułu działalności kopalni								

¹ Obszar strategicznej interwencji – określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne (definicja zawarta w art. 5 pkt. 6b ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju).

Poprawa sytuacji na rynku pracy przez stworzenie warunków do powstania nowych miejsc pracy								
Podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, stworzenie warunków do kształcenia ustawicznego szczególnie w przypadku pracowników odchodzących z sektora paliwowo-energetycznego tak, aby w nowych miejscach pracy mogli w jak największym stopniu wykorzystywać swoje wcześniej zdobyte umiejętności i doświadczenie zawodowe								
Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych, poprawa dostępu do usług społecznych i ich jakości, w tym usług i infrastruktury zdrowotnej, usług opiekuńczych i senioralnych								
Rozwój funkcji turystycznych w oparciu o walory georóżnorodności środowiska								
Wzmacnianie społeczności lokalnych i tożsamości lokalnej, m.in. przez wykorzystanie dorobku i doświadczenia funkcjonujących na tym obszarze Lokalnych Grup Działania								
Rozbudowa infrastruktury transportowej, budowa/ przebudowa sieci dróg krajowych i wojewódzkich, m.in. DK 25, 72, 92, ułatwienie przepływów towarów w kierunkach północ-południe i wschód-zachód powiązanych z autostradą A2								
Rozwój infrastruktury kolejowej, budowa węzła kolejowego oraz rozważenie budowy sieci kolejowej łączącej Konin-Koło-Turek, modernizacja linii kolejowej E20								
Wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej poprzez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych								
Dochowanie zobowiązań w dziedzinie ochrony środowiska oraz podnoszenie jego jakości, szczególnie w zakresie powietrza, bioróżnorodności, wód powierzchniowych i podziemnych, upowszechnianie edukacji ekologicznej								
Uregulowanie gospodarki odpadami i wodno-ściekowej								
Wzrost retencji wody								
Produkcja energii opartej na nowych nośnikach energii, inicjowanie i prowadzenie działań związanych z rozwojem energetyki rozproszonej oraz lokalnym bezpieczeństwem energetycznym, rozwój inicjatyw klastrowych oraz inteligentnych systemów magazynowania, zarządzania i dystrybucji energii, w szczególności opartych na alternatywnych źródłach								
Wykorzystanie pełnego potencjału wszystkich rodzajów OZE (m.in. biopaliw ciekłych, biogazu, energii wiatru, geotermii głębokiej, pomp ciepła, ogniw fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych) oraz poprawa efektywności energetycznej ²								
Rewitalizacja, rekultywacja i przywrócenie przyrodzie i mieszkańcom zdegradowanych terenów pogórnictwa, rewitalizacja obszarów zdegradowanych zwiększająca ich atrakcyjność osiedleńczą i poprawiająca jakość życia mieszkańców								
Wzmacnianie instrumentów programowych i doskonalenie systemów wdrażania zwiększających skuteczność implementowanych mechanizmów rozwojowych, doskonalenie i upowszechnianie modelu współzarządzania z wykorzystaniem metod partycypacji społecznej przy uczestnictwie NGO, JST wszystkich szczebli, przedstawicieli rządu, przedsiębiorców i mieszkańców								

² Zapis dotyczy całego terenu Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego. Ze względu na uwarunkowania geograficzne, przyrodnicze, gospodarcze i społeczne, w obrębie gminy i miasta Tuliszków przewiduje się jedynie wykorzystanie energii słonecznej.

Z kolei zgodnie z zapisami dokumentu *Wymiar terytorialny. Zasady opiniowania strategii IIT, GPR*, który stanowi uzupełnienie *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku* w zakresie zasięgów OSI, gmina i miasto Tuliszków należy do **obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją**. Dla tego obszaru przewidziano następujące kierunki działań:

- działania naprawcze związane z upadkiem tradycyjnych lokalnych gospodarek oraz odbudowa bazy gospodarczej,
- wzmocnienie procesów dezagrarnizacji i powstawania pozarolniczych miejsc pracy,
- zwiększenie poziomu przedsiębiorczości, wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, dopasowanie popytu i podaży na rynku pracy, m.in. przez wsparcie szkolnictwa zawodowego dostosowanego do potrzeb lokalnej gospodarki, rozwój rzemiosła,
- wsparcie w powstawaniu i rozwoju MŚP,
- inkubowanie przedsięwzięć wykorzystujących lokalny potencjał i zasoby,
- przeciwdziałanie niekorzystnej strukturze demograficznej oraz ujemnemu saldu migracji, m.in. przez poprawę jakości oraz dostępu do podstawowych usług publicznych, zdrowotnych i opieki senioralnej,
- przeciwdziałanie deprywacji infrastruktury publicznej oraz jej uzupełnianie,
- zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej,
- wsparcie rozwoju potencjału turystycznego,
- zwiększenie dostępności terytorialnej i komunikacyjnej,
- wzmocnienie i integracja powiązań transportowych (połączeń drogowych i kolejowych), zwłaszcza z ośrodkiem metropolitalnym,
- poprawa zdolności instytucjonalnej koniecznej do efektywnego zarządzania procesami rozwojowymi, poprawa funkcjonowania instytucji publicznych na tych obszarach,
- ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych, działania na rzecz współpracy na wszystkich szczeblach administracji w obrębie województwa, jak i poza jego granicami, lepsze wykorzystanie możliwości jakie oferuje współpraca ponadlokalna i międzywojewódzka,
- nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym,
- prowadzenie polityki służącej sukcesywnej rewitalizacji obszarów zmarginalizowanych.

Kierunki rozwoju zapisane w niniejszym dokumencie przyczyniają się do realizacji tych zapisów.

Ponadto gmina i miasto Tuliszków znalazły się w obrębie innych wskazanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego obszarów interwencji, będących obszarami konkretyzacji wskazanych w Strategii Województwa celów operacyjnych poprzez realizację przyjętych kierunków działań (różnych, w zależności od wskazanego poniżej obszaru). Gmina miejsko-wiejska Tuliszków została zakwalifikowana m.in. do:

- wiejskich obszarów uczestniczących w procesach rozwojowych,

- obszarów cennych przyrodniczo,
- obszarów ochrony krajobrazów kulturowych,
- obszarów ochrony i kształtowania zasobów wodnych,
- miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
- obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

II.4. Model przestrzenno-funkcjonalny wraz z ustaleniami i zaleceniami dotyczącymi prowadzenia polityki przestrzennej

Sieć osadnicza

Gmina Tuliszków to gmina miejsko-wiejska położona we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w zachodniej części powiatu tureckiego. Zgodnie z danymi publikowanymi przez statystykę publiczną (GUS) zajmuje ona powierzchnię 14 965 ha (1. pozycja wśród wszystkich jednostek w powiecie pod względem wielkości), co stanowi 16,1% powierzchni powiatu tureckiego i 0,5% powierzchni województwa wielkopolskiego. Gmina zamieszkiwana jest przez ponad 10 tys. osób.

Na system osadniczy gminy składa się miasto Tuliszków (zajmujące powierzchnię 700 ha, czyli 4,7% powierzchni gminy) i 22 miejscowości wiejskie (Babiak, Dryja, Gadowskie Holendry, Gozdów, Grabowiec, Grzymiszew, Imielków, Kępina, Kiszewy, Krępa, Nowy Świat, Ogorzelczyn, Piętno, Ruda, Sarbicko, Smaszew, Tarnowa, Wielopole, Wróblina, Wygoda, Wymysłów, Zadworna). W mieście Tuliszków, pełniącym funkcję siedziby gminy, koncentruje się niespełna 30% wspomnianej liczby mieszkańców gminy (tj. 3 038 z 10 252 osób). Tym samym prawie ⅓ mieszkańców gminy posiada dostęp do wszelkiego rodzaju usług w miejscu swojego zamieszkania.

Wśród miejscowości wiejskich występują zarówno wsie małe, jak i duże. Spośród nich największym potencjałem ludnościowym charakteryzuje się wieś Grzymiszew (707 mieszkańców), a dalej Zadworna, Ogorzelczyn i Tarnowa (kolejno 705, 595 i 545 mieszkańców). W pozostałych, liczba mieszkańców oscyluje w zakresie od 62 (we wsi Wygoda) do 468 osób (we wsi Piętno). Łącznie wszystkie miejscowości położone na obszarze wiejskim gminy Tuliszków skupiają 70,4% wszystkich mieszkańców gminy.

Zgodnie z danymi ujętymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego³ (Załącznik nr 1.1. Przestrzeń osadnicza) część obszaru gminy Tuliszków sklasyfikowano w obrębie strefy niskiej intensywności procesów osadniczych (północno-wschodnia część gminy, obszar miasta Tuliszków i tereny w rejonie wsi Grzymiszew, Smaszew, Sarbicko, Wróblina) oraz w obrębie strefy ograniczania intensywności procesów osadniczych (głównie zachodnia i południowo-zachodnia część gminy, tj. tereny położone na zachód od drogi krajowej nr 72 z wyłączeniem miasta i wskazanych wcześniej wsi).

³ Przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr V/70/19 z 25 marca 2019 roku w sprawie: uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania.

Gmina Tuliszków charakteryzuje się czytelną hierarchią jednostek osadniczych. Najważniejszą i główną rolę pełni miasto Tuliszków, w którym koncentrują się działalności związane z podstawową obsługą mieszkańców. Zgodnie z ustaleniami zawartymi PZPW zaliczane jest do miast usługowo-przemysłowych. Znajduje się tutaj m.in. urząd gminy i miasta, przedszkole, szkoła podstawowa, ośrodek kultury, biblioteka publiczna, czy placówki podstawowej opieki zdrowotnej. Poza tym miasto pełni w gminie rolę najważniejszego ośrodka rozwoju społeczno-gospodarczego będącego głównym rynkiem pracy.

Drugi i zarazem najniższy poziom hierarchii sieci osadniczej zajmują pozostałe miejscowości. Poza pełnieniem funkcji mieszkaniowej i zaspakajaniem potrzeb w zakresie niewielkiego handlu, niektóre z nich zapewniają także dostęp do szkolnictwa podstawowego, usług z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, opieki przedszkolnej, bądź kultury niższego rzędu. Do grupy tych miejscowości zalicza się m.in. miejscowość Grzymiszew, Ogorzelczyn, Piętno i Turowa. W pierwszej funkcjonuje zespół szkolno-przedszkolny, ośrodek zdrowia i punkt apteczny, w drugiej zaś jedynie szkoła podstawowa. We wsi Piętno z kolei funkcjonuje filia biblioteczna, a we wsi Tarnowa społeczna szkoła podstawowa, której działalność finansowana jest z subwencji oświatowej. Ponadto na terenie wszystkich miejscowości w obrębie gminy stopniowo rozwijana jest i dostosowywana do aktualnych potrzeb infrastruktura kulturalna (np. remizy OSP, sale wiejskie), sportowa i rekreacyjna m.in. poprzez budowę nowych oraz rozbudowę i/lub modernizację istniejących obiektów.

Cechą charakterystyczną sieci osadniczej gminy jest niemalże centralne położenie miasta Tuliszków względem znacznej części obszaru wiejskiego gminy (gdzie ludność rozproszona jest względnie równomiernie) wraz z dobrze rozwiniętym dośrodkowym układem dróg, zapewniającym dogodny dojazd z miejscowości wiejskich. Dostępność czasowa z centrów poszczególnych wsi do miasta Tuliszków nie przekracza 10 minut, nawet w przypadku takich miejscowości jak Smaszew, czy Piętno położonych najdalej na południe od siedziby gminy, tj. w odległości około 8–9 km. Za korzystne należy uznać to, iż większość usług publicznych koncentruje się w największej jednostce osadniczej gminy. W przyszłości ewentualna lokalizacja nowych usług w miejscowościach na obszarze wiejskim gminy powinna zostać podparta przesłankami zarówno merytorycznymi, jak i ekonomicznymi.

Powiązania przyrodnicze

W krajobrazie gminy przeważają tereny rolne. Zajmują one 9 422 ha (w tym grunty rolne – 6 523 ha, łąki trwałe – 1 637 ha, pastwiska – 813 ha i sady – 449 ha), stanowiąc przy tym około 63% powierzchni gminy.⁴

Lasy zajmują około 4 470 ha, czyli 29,4% powierzchni gminy, co jest wartością wyższą od wartości notowanej dla województwa wielkopolskiego – 25,8% i powiatu tureckiego – 23,5%, lecz niewiele niższą od wartości określonej dla kraju 29,6%.⁵ Występują one w zarówno w postaci wielkopowierzchniowych, jak i niewielkich kompleksów (z uwagi na ich zbyt małą

⁴ Według danych zawartych w Raporcie o stanie Gminy i Miasta Tuliszków za rok 2023.

⁵ Według danych GUS za rok 2023.

powierzchnię w kontekście przyjętej skali opracowanego modelu nie zostały one zaprezentowane na załączniku graficznym). Poza użytkami rolnymi i lasami dalszy udział w powierzchni gminy zajmują grunty przeznaczone pod wszelkiego rodzaju zabudowę, w tym zabudowę mieszkaniową i nieużytki.

Do najważniejszych cieków przepływających przez obszar gminy należy rzeka Powa (płynąca wzdłuż zachodniej granicy gminy w kierunku północnym), Pokrzywnica (biegnąca przez południowo-wschodnią i centralną część gminy – w obrębie takich miejscowości jak Grzymiszew, Wymysłów, Tuliszków i Sarbicko do ujścia do rzeki Powa w okolicach miejscowości Wypychówek), Pokrzywka (płynąca ze wschodu na zachód w północnej części gminy, w sąsiedztwie miejscowości Grabowiec, Kiszewy i Dryja) oraz Topiec i Tarnówka (płynące przez jej północno-wschodnią część i dalej na północ, wzdłuż wschodniej granicy).

W obrębie gminy występują niewielkie powierzchniowo śródlądowe zbiorniki wodne, których powierzchnia nie przekracza 2 ha. Niemniej w krajobrazie gminy widocznie zaznaczają się wielkopowierzchniowe stawy rybne położone na południe od miejscowości Smaszew i Wróblina (nazwy zwyczajowe Staw Makrzyk i Staw Smaszew, których powierzchnia wynosi kolejno około 25 ha i 36 ha) oraz pomiędzy miejscowością Wymysłów i Grzymiszew (nazwa zwyczajowa Stawy Grzymiszewskie, o łącznej powierzchni około 55 ha).

Jedyną obszarową formą ochrony, obejmującą część terenów znajdujących się w granicach administracyjnych gminy, jest Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu. Ta forma ochrony charakterystyczna jest głównie dla wschodniej części obszaru gminy, tj. terenów rozpościerających się na wschód od drogi krajowej nr 72 (DK72) do północnej i wschodniej granic gminy. Mimo iż jest to jedyna obszarowa forma ochrony w obrębie gminy, należy wspomnieć, iż swym zasięgiem obejmuje ona aż 43,8% powierzchni gminy, co związane jest z walorami przyrodniczo-krajobrazowymi tej części gminy (m.in. z ekosystemami leśnymi porastającymi wzgórza morenowe oraz z dolinami rzek: Tarnówka, Topiec, Pokrzywka).⁶

W obrębie gminy i miasta Tuliszków występują także obiektowe formy ochrony przyrody w postaci 23 pomników przyrody. Brak natomiast innych form ochrony, w postaci stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, czy zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Poza wielkopowierzchniowymi obszarami prawnie chronionymi w modelu uwzględniono także przebieg korytarzy ekologicznych, czyli głównych szlaków migracyjnych roślin, zwierząt i grzybów, istotnych dla utrzymania stabilności, ciągłości i naturalności ekosystemów występujących na terenie gminy i przyległych do niej jednostek, stanowiących element łącznikowy dla krajowego i międzynarodowego systemu obszarów chronionych. Zgodnie z danymi dotyczącymi korytarzy ekologicznych (opracowanymi dla całego kraju przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży - obecnie Instytut Biologii Ssaków - we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot), przez obszar gminy Tuliszków przebiegają dwa lądowe korytarze ekologiczne (stanowiące odcinek 1 z 7 głównych korytarzy w kraju – korytarza

⁶ Według danych GUS za rok 2023 i danych zawartych w Raporcie o stanie Gminy i Miasta Tuliszków za rok 2023.

Północno-Centralnego).⁷ Swym zasięgiem obejmują one łącznie 78,9% powierzchni gminy, tj. większość terenów znajdujących się w obrębie wspomnianego obszaru chronionego krajobrazu oraz kompleksy leśne położone w zachodniej i południowej części gminy wraz z terenami rolnymi pomiędzy nimi. Stan ilościowy korytarzy w gminie dopełnia jeszcze korytarz ekologiczny rangi regionalnej wskazywany w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego (1 z 82, które zostały zidentyfikowane na terenie województwa), będący ważnym szlakiem migracji i ostoją wielu gatunków ryb, ptaków i ssaków. W układzie przestrzennym gminy stanowi go dolina rzeczna z rzeką Powa biegnąca wzdłuż zachodniej granicy gminy.

Obecny system przyrodniczy gminy Tuliszków determinuje w pewnym stopniu rodzaj prowadzonych działalności gospodarczych, choć należy zaznaczyć, iż obowiązujące ograniczenia i zakazy w obszarze chronionego krajobrazu w stosunku do parków narodowych, krajobrazowych, rezerwatów nie są aż tak rygorystyczne. Stanowi on także ważny stymulant i zarazem szansę na dalszy rozwój gminy. Tereny o pewnych walorach przyrodniczych i wysokiej jakości środowiska przyrodniczego mogą być wykorzystywane w celach turystycznych, rekreacyjnych (nie tylko przez osoby odwiedzających gminę, ale także przez samych jej mieszkańców). W kontekście rozwoju turystyki i rekreacji należałoby rozpoznać i ocenić możliwości stworzenia oferty w obrębie występujących na terenie gmin dolin rzecznych – kwestia rozwoju turystyki pieszej, rowerowej, konnej. Wydaje się, iż możliwości rozwoju turystyki wodnej są na terenie gminy bardzo mocno ograniczone (m.in. kwestia przekroju rzek, głębokości i towarzyszącej korytu roślinności).

Sieć transportowa

Główną osią transportową gminy jest droga krajowa nr 72 (relacji Konin – Turek – Łódź – Rawa Mazowiecka), posiadająca wpięcie w autostradę A2 (znajdujące się poza obszarem gminy – poprzez węzeł Konin Wschód zlokalizowany w odległości ok. 4 km od jej północnej granicy), co pozwala na komfortowy przejazd, m.in. z siedziby gminy do stolicy województwa wielkopolskiego – miasta Poznań (odległość około 110 km, czas przejazdu około 1h 20 minut), czy do pobliskiego Konina (odległość około 18,5 km, czas przejazdu 20 minut). W kierunku południowo-wschodnim, mieszkańcy miasta mają możliwość łatwego dotarcia drogą krajową do stolicy powiatu – miasta Turek (odległość około 17,5 km, czas przejazdu niespełna 20 min). Miasto Turek i Konin stanowią dla mieszkańców gminy atrakcyjne i łatwo dostępne (w kontekście dobrego dojazdu) rynki pracy. Niemniej należy uznać to także za (w pewnym stopniu) czynnik ograniczający dalszy rozwój gospodarczy gminy (kwestia odpływu pracowników z lokalnych rynków pracy).

W latach 2022–2024, w przebiegu drogi krajowej nr 72 zrealizowano zamierzenie inwestycyjne w postaci budowy obwodnicy miejscowości Grzymiszew, co pozwoliło na poprawienie zarówno warunków komunikacyjnych, jak i poprawę jakości życia mieszkańców (kwestia wyprowadzenia ruchu tranzytowego poza miejscowość i obniżenia poziomu hałasu,

⁷ <https://mapa.korytarze.pl/> [dostęp: 20.03.2025].

zanieczyszczeń). Zgodnie z ustaleniami zawartymi w PZPW, do miejscowości wymagających budowy obwodnicy, położonych w śladzie wspomnianej drogi krajowej wskazano jeszcze obwodnicę miasta Tuliszków.

Poza drogą krajową na sieć drogową gminy Tuliszków składa się jeszcze droga wojewódzka nr 443 (DW 443 relacji Jarocin – Gizałki – Rychwał – Tuliszków), drogi powiatowe i gminne. Droga wojewódzka nr 443 (klasy G) zapewnia przede wszystkim dobrą dostępność zewnętrzną z ośrodkami położonymi w sąsiednich gminach. Jej znaczenie w poprawie dostępności wewnętrznej nie jest tak duże, gdyż przebiega ona w sąsiedztwie niewielkiej liczby miejscowości. W obecnym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego (SUiKZP) gminy, na załączniku graficznym wskazuje się także budowę obwodnicy miasta Tuliszków w ciągu drogi wojewódzkiej nr 443 relacji Jarocin – Gizałki – Rychwał – Tuliszków, mającej połączenie z DK72 na wysokości jej skrzyżowania z ul. Przemysłową. Z punktu widzenia interesów samej gminy, największe znaczenie tej inwestycji polegać będzie na optymalizacji obsługi komunikacyjnej i transportowej siedziby gminy i poprawie jej atrakcyjności inwestycyjnej (w obrębie połączenia obwodnicy w śladzie DW 443 i DK72 znajdują się tereny inwestycyjne).

Istotą dróg powiatowych i gminnych jest natomiast zapewnienie spójności wewnętrznej obszaru gminy. Ostatnie lata wskazują na licznie prowadzone inwestycje w zakresie budowy, rozbudowy dróg, które w sposób istotny poprawiły mieszkańcom warunki komunikacyjne i transportowe.

Przez teren gminy Tuliszków nie przebiega żadna linia kolejowa. PKP Polskie Linie Kolejowe w ramach programu Kolej Plus planowały przez obszar gminy budowę linii Konin – Turek (w tym celu powstała m.in. koncepcja programowa), jednakże z uwagi na rosnące koszty (niewspółmierne do prognozowanych potoków pasażerskich) w 2024 r. zaniechano realizacji dalszych prac i zrezygnowano z tego zamierzenia.

Uzupełnieniem systemu transportowego gminy i miasta Tuliszków są ścieżki rowerowe oraz ciągi pieszo-rowerowe, sprzyjające przemieszczaniu się ludności pomiędzy miejscowościami.

W przestrzeni gminy wyraźnie zaznacza się korytarz po kolei wąskotorowej (linia relacji Opatówek – Turek, nieczynna od lat), który stanowić może potencjał m.in. do dalszego rozwoju dróg rowerowych lub ciągów pieszo-rowerowych. Korytarz ten (z wyjątkiem odcinka w pobliżu miejscowości Grzymiszew który wykorzystano częściowo pod realizację zamierzenia w postaci obwodnicy tej miejscowości) mógłby być wykorzystywany zarówno na cele komunikacyjne, jak i turystyczno-rekreacyjne.

Powiązania funkcjonalne

Gmina i miasto Tuliszków posiada pewne i o zróżnicowanej sile powiązania z innymi gminami (gospodarcze, przyrodnicze, komunikacyjne, infrastrukturalne, turystyczne). Do najważniejszych z nich zalicza się powiązania gospodarcze związane z dojazdami mieszkańców gminy i miasta Tuliszków do pracy (znajdującej się poza miejscem zamieszkania, na terenie

innej gminy) oraz związane z możliwością korzystania z różnego rodzaju lepiej rozwiniętych usług z zakresu edukacji, ochrony zdrowia. m.in. w pobliskim Koninie, czy w centrum powiatu – miejscowości Turek.

W przypadku dojazdów do pracy, w świetle danych upublicznionych przez GUS, ośrodkiem o największym zakresie i sile powiązań z gminą miejsko-wiejską Tuliszków jest miasto Turek (będące miejscem pracy dla blisko 628 osób, czyli 6,1% mieszkańców gminy), Konin (333 osoby, przy czym udział w ogólnej liczbie mieszkańców jest już niższy i wynosi 3,2%), a dalej gmina Malanów (217 osób; 2,1% mieszkańców gminy), gmina Stare Miasto (158 osób; 1,5% mieszkańców gminy), gmina Władysławów (65 osób; 0,6% mieszkańców gminy)⁸. Powyższe ułatwia dobrze rozwinięta infrastruktura w postaci sieci dróg oraz niewielka odległość dzieląca gminę do wspomnianych ośrodków. Siła powiązań gminy Tuliszków ze stolicą województwa – Poznaniem jest niewielka (41 osób dojeżdżających do miasta, w tym 13 to wyjeżdżający do pracy z miasta Tuliszków, a 28 z obszaru wiejskiego gminy; nikt z kolei nie dojeżdża z Poznania do pracy na terenie gminy Tuliszków – miasta i obszaru wiejskiego).

Do gminy i miasta Tuliszków najwięcej pracowników przyjeżdża do pracy z miasta Turek (136 osób), gminy Władysławów (87), gminy wiejskiej Turek (66), gminy Malanów (54), gminy Stare Miasto (39) i miasta Konin (37). W przypadku pozostałych relacji liczba dojeżdżających do pracy na teren gminy wynosi poniżej 27 osób.

Powiązania przyrodnicze z sąsiednimi gminami związane są głównie ze wspomnianymi wcześniej korytarzami ekologicznymi przebiegającymi przez teren gminy (obejmującymi tereny cenne przyrodniczo) i mającymi kontynuację na terenie sąsiednich jednostek. Utrzymanie tychże powiązań jest bardzo ważne w kontekście zachowania stabilności ich ekosystemów i trwałości zachodzących w nich procesów przyrodniczych.

Spośród wspomnianych rodzajów powiązań funkcjonalnych najmniejsze znaczenie mają powiązania związane z infrastrukturą techniczną. Gmina Tuliszków posiada jedynie zewnętrzne powiązania w zakresie istniejącego pasa łączności radiowo-telewizyjnej (biegnącego w rejonie relacji Ślesin – Tuliszków – Godziesze Wielkie) oraz sieci światłowodowej (tj. z gminą Malanów i Władysławów). Obecnie nie przebiegają przez jej teren elementy sieci przesyłowej najwyższych napięć krajowego systemu elektroenergetycznego. Gmina nie posiada także dostępu do gazu sieciowego. Zgodnie jednak z ustaleniami PZPW (Załącznik pn. Infrastruktura techniczna; tab. T.6. Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – gazownictwo) planowane jest podpięcie gminy i miasta Tuliszków do gazu przesyłowego (przez tereny gminy przebiegać ma gazociąg wysokiego ciśnienia; zadanie pn. Budowa gazociągu Malanów – Tuliszków – Konin w tab. T.6.). Ponadto na obszarze gminy Tuliszków planuje się realizację przedsięwzięcia w zakresie budowy sieci i urządzeń gazowniczych nieuwjętych jako inwestycje celu publicznego o znaczeniu

⁸ *Macierz przepływów ludności związanych z zatrudnieniem – NSP2021* (<https://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2021/nsp-2021-wyniki-ostateczne/macierz-przeplywow-ludnosci-zwiazanych-z-zatrudnieniem-nsp-2021,9,2.html>).

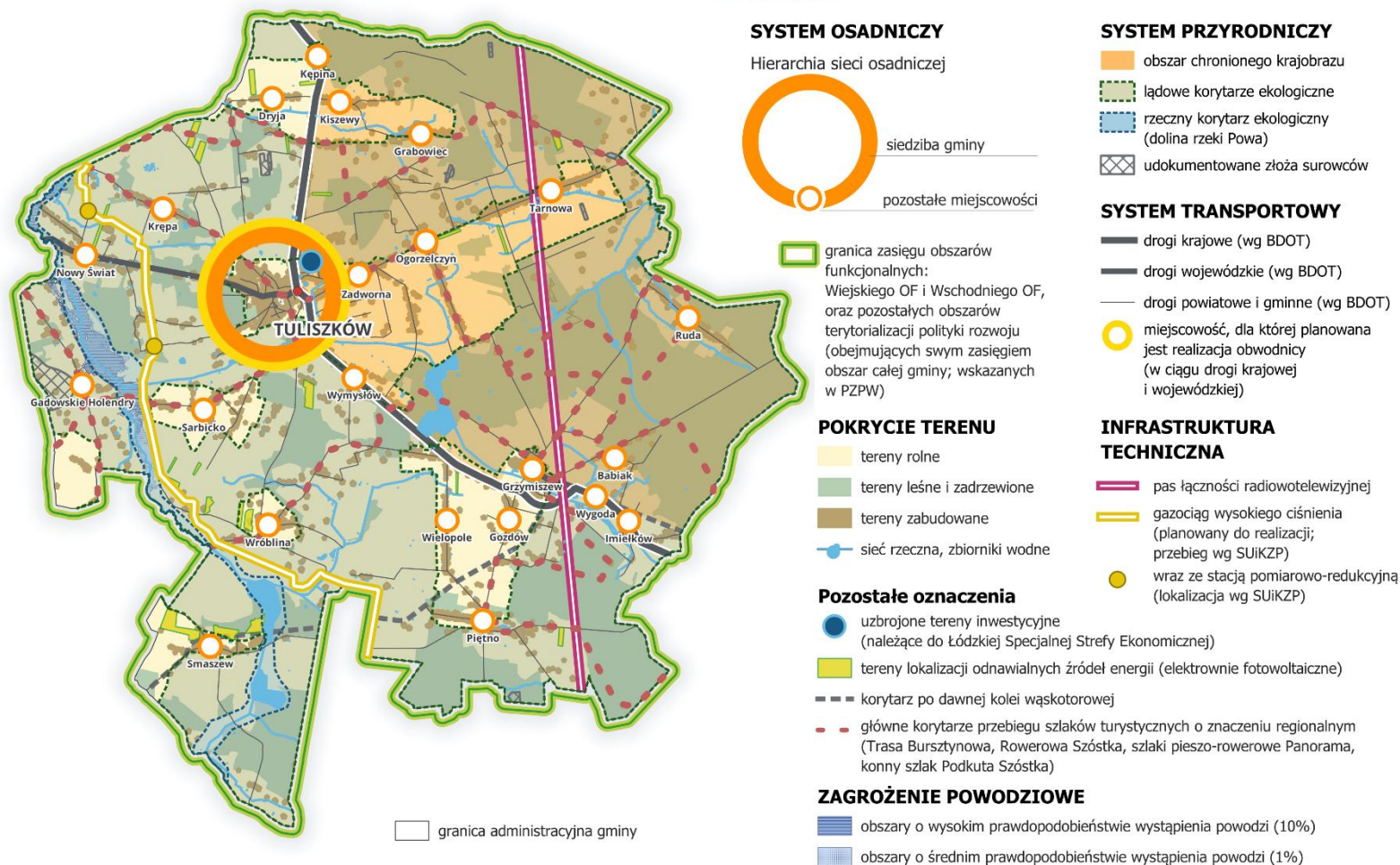
ponadlokalnym (tabela T.39.; nazwa zadania „Budowa SRP⁹ Tuliszków oraz gazociągów średniego ciśnienia na terenach gmin Tuliszków, Władysławów, Rychwał i Grodziec”).

Gmina i miasto Tuliszków nie są zaliczane w PZPW do obszarów o najwyższym potencjale przyrodniczym, kulturowym i krajobrazowym, generujących ruch turystyczny o znaczeniu regionalnym lub posiadających do tego wysokie predyspozycje. Niemniej posiada pewne powiązania turystyczne z innymi gminami, stwarzające możliwość dalszego rozwoju aktywnej turystyki i rekreacji. Przez jej obszar przebiegają bowiem szlaki mające charakter lokalny i ponadlokalny.

⁹ Stacja redukcyjno-pomiarowa.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GM. TULISZKÓW

LEGENDA

Rysunek 2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Tuliszków.
Źródło: opracowanie własne.

II.4.1 Ustalenia i rekomendacje w zakresie ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Rekomendacje i ustalenia:

- nie powinno dopuszczać się lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- ochrona przed zmianą użytkowania płaskich powierzchni wysoczyznowych, stanowiących naturalną bazę żywieniową gminy;
- ograniczenie potencjalnych terenów aktywizacji gospodarczej do obszarów leżących przy drodze krajowej (Dryja, Kiszewy, Tuliszków, Grzymiszew);
- ochrona różnorodności biologicznej w ramach wyznaczonego korytarza ekologicznego, stanowiącego odcinek 1 z 7 głównych korytarzy w kraju (korytarza Północno-Centralnego), czyli głównych szlaków migracyjnych roślin, zwierząt i grzybów, istotnych dla utrzymania stabilności, ciągłości i naturalności ekosystemów występujących na terenie Gminy i przyległych do niej jednostek, stanowiących element łącznikowy dla krajowego i międzynarodowego systemu obszarów chronionych;
- ochrona obniżeń dolinnych: Topca, Powy i Pokrzywnicy, łączących zalesione zespoły wzgórz morenowych z krajowym korytarzem ekologicznym Warty;
- ochrona dużych zespołów leśnych będących najważniejszym składnikiem równowagi ekologicznej w biosferze;
- ochrona zadrzewień i zarośli na glebach pochodzenia organicznego (torfowiska, podmokłe powierzchnie teras zalewowych Topca i Powy);
- zagospodarowanie Złotogórskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wyłącznie zgodnie z przepisami prawa regulującymi kwestię dopuszczalnych ingerencji w obszary prawnie chronione, ze szczególnym uwzględnieniem dbałości o zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych (m.in. z ekosystemami leśnymi porastającymi wzgórza morenowe oraz z dolinami rzek: Tarnówka, Topiec, Pokrzywka);
- ograniczenie niekontrolowanego kształtowania zabudowy i użytkowania terenów położonych w obrębie tras komunikacyjnych i linii energetycznych;
- zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych;
- zalecenie zachowania jak największego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenach przewidzianych do urbanizacji;
- wykorzystanie zespołów przyrodniczych na potrzeby rekreacji i wypoczynku przy uwzględnieniu poszanowania zasad ochrony środowiska.

W zakresie ochrony powietrza ustala się:

- termomodernizację i poprawę efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na terenie gminy i miasta Tuliszków;
- stopniową eliminację nieekologicznych źródeł ciepła, wspieranie wdrażania rozwiązań technologicznych zabezpieczających przed nadmierną emisją gazów cieplarnianych, np. podłączenie odbiorców do lokalnych systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło oraz systemów wykorzystujących odnawialne źródła energii,

- ograniczanie lokalizacji – przede wszystkim na terenach zabudowy mieszkaniowej oraz o znacznym udziale tej zabudowy – obiektów wymagających pozwolenia na wprowadzenie gazów i pyłów do powietrza;
- rozwój i wspieranie dla stosowania alternatywnych środków transportu poprzez realizację tras rowerowych i pieszo-rowerowych, wyznaczanie pasów dla ruchu rowerowego na jezdniach.

W zakresie ochrony zasobów wody ustala się:

- odprowadzenie wód opadowych i roztopowych, a także ścieków w postaci wód opadowych i roztopowych zgodnie z przepisami odrębnymi;
- zakaz rolniczego wykorzystania ścieków w strefach ochronnych ujęć wody oraz zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochronę zasobów wodnych tworzonych przez cieki wodne, śródlądowe zbiorniki wodne oraz wielkopowierzchniowe stawy;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej m.in. poprzez podłączenie terenów zwartej zabudowy do zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków;
- wprowadzenie zróżnicowanej strukturalnie zieleni, celem eliminacji zwiększonej erozji wodnej gleb;
- zmniejszenie ryzyka skażenia gleby poprzez ograniczanie lokalizacji zakładów wymagających opracowania programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi;
- budowę oraz przebudowę elementów systemu melioracyjnego przy zachowaniu odpowiednich stosunków wodno-gruntowych, w celu zwiększenia możliwości retencyjnych.

II.4.2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej polegać będzie na działaniach podejmowanych przez organy administracji publicznej.

W celu ochrony zabytków ustala się:

- ochronę dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury a także zachowanie i przywracanie historycznej formy obiektów i zespołów;
- utrzymanie tradycyjnej kompozycji architektonicznej obiektu, w tym kompozycji i wystroju elewacji z nakazem zachowania i dowiązywania się do form i elementów oryginalnych;
- w strefie ochrony konserwatorskiej podporządkowanie nowych obiektów układowi zabytkowemu w zakresie lokalizacji, skali i formy architektonicznej;
- zachowanie lub przywracanie czytelności historycznych układów przestrzennych urbanistycznych i ruralistycznych, z podkreślaniem charakterystycznych elementów kompozycyjnych;
- kształtowanie nowej architektury z poszanowaniem cech architektury lokalnej, w tym m.in.: formy i skali obiektów, materiałów budowlanych i kolorystyki;

- komponowanie zieleni z zachowaniem rodzimych gatunków roślin, ze szczególnym uwzględnieniem utrzymania dominacji zieleni wysokiej nad zabudową na terenach wiejskich;
- ochrona przestrzeni pól uprawnych stanowiących otwarte przestrzenie pomiędzy terenami zabudowanymi lub wskazanymi do zabudowy;
- ochrona charakterystycznych elementów krajobrazu wiejskiego – alei drzew, parków, cmentarzy, układu dróg, kapliczek i krzyży przydrożnych oraz zabudowy o wiejskim charakterze;
- wprowadzanie zalesień, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych na obszarach rozległych upraw rolnych.

Obiekty zabytkowe podlegają ochronie na mocy prawa, w tym ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Szczegółowe zasady zagospodarowania, w tym zakazany, nakazy, zalecenia, sprecyzowane zostaną na etapie sporządzenia aktów planowania przestrzennego.

II.4.3 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- zachowanie zwartego charakteru zabudowy poprzez uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych;
- ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych;
- dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania;
- działania zmierzające w kierunku nowoczesnej i funkcjonalnej struktury przestrzennej gminy i miasta Tuliszków z harmonizacją istniejących układów przestrzennych oraz sprawnym układem obsługi komunikacyjnej i technicznej;
- zagospodarowanie terenów w zgodzie z poszanowaniem zasad ładu przestrzennego;
- podniesienie standardów istniejącej zabudowy miejscowości poprzez uporządkowanie ich struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz zapewnienie kształtowania przestrzeni publicznych;
- zapewnienie wysokiej jakości usług społecznych poprzez rozszerzenie oferty usługowej, w tym przede wszystkim z zakresu kultury oraz sportu i rekreacji;
- działania zmierzające w kierunku wzmocnienia powiązań turystycznych z innymi jednostkami stwarzające możliwość rozwoju aktywnej turystyki i rekreacji poprzez wykorzystanie lokalnych i ponadlokalnych szlaków turystycznych m.in.: rowerowa Trasa Bursztynowa (stanowiąca korytarz trasy nr 251), „Rowerowa Szóstka”, szlak „Panorama” (poprowadzony ścieżką pieszo-rowerową), szlak konny „Podkuta szóstka”;
- wiodąca rola miasta Tuliszków jako głównego ośrodka rozwoju społeczno-gospodarczego oraz obszaru koncentracji działalności związanej z podstawową obsługą mieszkańców gminy, przy jednocześnie niskiej lub ograniczonej intensywności procesów osadniczych na pozostałych obszarach (północno-wschodnia, zachodnia, południowo-zachodnia);

- zachowanie podstawowych funkcji zaspakajania potrzeb mieszkańców w ośrodkach drugiego rzędu (głównie miejscowości: Grzymiszew, Ogorzelczyn, Piętno, Tarnowa) w zakresie niewielkiego handlu, dostępu do szkolnictwa podstawowego, usług z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, opieki przedszkolnej, kultury niższego rzędu;
- z uwagi na fakt, iż w gminach sąsiednich (Stare Miasto, Mycielin) znajdują się elektrownie wiatrowe, których strefy tzw. wyłączone obejmują częściowo obszar gminy Tuliszków (w części północno-zachodniej i południowo-zachodniej), gmina Tuliszków jest gminą pobliską w rozumieniu ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, stąd kształtowanie nowej zabudowy winno odbywać się zgodnie z zachowaniem zapisów ww. ustawy i przepisów odrębnych.

Istniejące potrzeby w zakresie kształtowania nowej zabudowy mieszkaniowej:

- dbałość o zachowanie optymalnej koncentracji zabudowy i przeciwdziałanie rozpraszaniu obszarów zainwestowania;
- uzupełnienie istniejących struktur zabudowy, obejmujących tereny zainwestowane wraz z rezerwami przestrzennymi, które umożliwiają dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej poprzez kontynuację dotychczasowej struktury urbanistycznej;
- dalsza rozbudowa oraz budowa nowej infrastruktury technicznej, zwłaszcza w zakresie systemów gospodarki wodno-ściekowej i infrastruktury komunikacyjnej;
- wkomponowanie nowej zabudowy w istniejącą tkankę, dbałość o estetykę i spójność zabudowy;
- projektowane zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową z uwzględnieniem prognozowanej liczby ludności oraz zgodnie ze wzrastającym standardem mieszkaniowym w perspektywie 20 lat.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową obliczono według wzoru (ujęty w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia grudnia 2023 r.), wyrażone w liczbie mieszkańców:

$$ZAP = M_{20} - PUM_0 / [P_0 + 2(P_0 - P_{-10})]$$

$$ZAP = 9028 - 296329 / [29,2 + 2(29,2 - 25,5)] = 931,5$$

ZAP – zapotrzebowanie na nową zabudowę wyrażone w liczbie mieszkańców, dla których należy przewidzieć nowe tereny budowlane

PUM₀ – łączna powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie zgodna z najnowszymi danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną

M₂₀ – prognozowana w perspektywie 20 lat od daty najnowszych dostępnych danych liczba mieszkańców gminy w oparciu o dane udostępniane przez statystykę publiczną, powiększona o 5%

P₀ – powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodna z najnowszymi danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną

P₋₁₀ – powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodna z danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną na 10 lat przed datą najnowszych dostępnych danych.

II.4.4 Ustalenia i rekomendacje w zakresie lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego

Na obszarze gminy dopuszcza się możliwość realizacji obiektów handlowych wielkopowierzchniowych.

II.4.5 Ustalenia i rekomendacje w zakresie lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego zgodnie z przepisami prawa, a także pod warunkiem uwzględnienia uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych oraz dotyczących ochrony zdrowia i życia ludzi.

Planuje się realizację licznych **inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym**, w tym m.in.:

- podpięcie gminy Tuliszków do gazu przesyłowego; Budowa gazociągu Malanów – Tuliszków – Konin.

Planuje się realizację licznych **inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym**, w tym m.in.:

- przebudowę, rozbudowę oraz budowę nowych odcinków dróg gminnych klasy lokalnej i dojazdowej, wraz z towarzyszącą infrastrukturą;
- budowę ścieżek rowerowych nie związanych z utwardzonymi drogami publicznymi, po trasach o znaczeniu ponadlokalnym;
- rehabilitację zdegradowanych obszarów i obiektów zabytkowych oraz objętych ochroną konserwatorską;
- budowę lokalnych oczyszczalni ścieków;
- poprawę estetyki przestrzeni publicznych;
- zagospodarowanie terenów na potrzeby inwestycyjne;
- budowę SRP Tuliszków oraz gazociągów średniego ciśnienia;
- modernizację oraz w miarę potrzeby budowę nowych publicznych obiektów sportowych;
- modernizację oraz w miarę potrzeby budowę obiektów kultury (np. świetlic wiejskich).

II.4.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie rozwoju systemów komunikacji podstawowym celem przyświecającym prowadzeniu polityki przestrzennej gminy i miasta Tuliszków jest zwiększenie dostępności transportowej, tzn. stworzenie warunków dla sprawnego, bezpiecznego i ekonomicznego przemieszczania się osób i towarów, z jednoczesnym ograniczaniem konfliktów ze środowiskiem przyrodniczym, kulturowym oraz społeczno-gospodarczym.

Ustala się:

- kształtowanie podstawowego układu drogowego w oparciu o istniejący system tj. drogę krajową DK72 posiadającą wpięcie w autostradę A2 (poprzez węzeł Konin Wschód

zlokalizowany w odległości ok. 4 km od jej północnej granicy), drogę wojewódzką 443 oraz wybrane drogi powiatowe i gminne;

- możliwe wyznaczenie dodatkowych dróg układu podstawowego oraz zmiany w klasyfikacji dróg w oparciu o szczegółowe analizy oraz uzgodnienia z zarządcami dróg zgodnie z przepisami odrębnymi;
- modernizację układu drogowego i wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza miejscowość Tuliszków (budowa obwodnicy), co zoptymalizuje obsługę komunikacyjną i transportową siedziby gminy, poprawi jej atrakcyjność inwestycyjną oraz poprawi jakość życia mieszkańców;
- rozbudowę i budowę dróg gminnych i wewnętrznych w celu zapewnienia właściwej obsługi komunikacyjnej, a także poprawę powiązań komunikacyjnych z nadrzędnym układem komunikacyjnym;
- modernizację dróg transportu rolniczego;
- poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- wykorzystanie dawnej trasy kolei wąskotorowej relacji Opatówek – Turek na inne cele komunikacji np. droga dojazdowa, droga rowerowo-piesza itp.;
- rozbudowę sieci dróg rowerowych oraz infrastruktury towarzyszącej uwzględniającej potrzeby społeczne w połączeniu z elementami atrakcyjnymi dla ruchu turystycznego.

W zakresie zaopatrzenia w wodę:

- utrzymanie i w miarę potrzeby modernizację i rozbudowę istniejących ujęć wód podziemnych służących do zbiorowego zaopatrywania ludności w wodę pitną oraz stacji uzdatniania wody;
- utrzymanie i modernizację istniejącej sieci wodociągowej;
- modernizację i wymianę urządzeń na bardziej energooszczędne i sprawniejsze technicznie;
- sukcesywną rozbudowę istniejącego systemu wodociągowego przy uwzględnieniu potrzeb wyznaczonych przez chłonność inwestycyjną terenów;
- ochronę ujęć wody poprzez budowę urządzeń oczyszczających wody opadowe z terenów intensywnej zabudowy.

W zakresie gospodarki ściekami:

- utrzymanie, w miarę potrzeb modernizację istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej wraz z jej rozbudową na miejscowości nieskanalizowane oraz tereny rozwojowe gminy;
- wyposażenie jednostek osadniczych, a szczególnie obszaru miasta w sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej;
- modernizację oczyszczalni ścieków;
- budowę w oparciu o indywidualne analizy biologicznych oczyszczalni lokalnych;
- dla zabudowy rozproszonej, gdzie ze względów ekonomicznych budowa kanalizacji sanitarnej jest niemożliwa, dopuszcza się odprowadzanie ścieków do przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych oraz przewiduje się

możliwość dowożenia ścieków do punktów zlewnych na projektowanych oczyszczalniach.

W zakresie **gospodarki odpadami**:

- realizację gospodarki odpadami zgodnie z planami gospodarki odpadami oraz aktualnymi aktami prawa miejscowego z zakresu utrzymania czystości i porządku.

W zakresie **infrastruktury elektroenergetycznej**:

- kontynuowanie zaopatrzenia w energię elektryczną istniejących lub uzupełnianych, w miarę możliwości, sieci elektroenergetycznych oraz stacji transformatorowych, istniejących bądź nowo budowanych;
- wyznaczenie pasów technologicznych dla linii elektroenergetycznych;
- modernizację i przebudowę (w tym racjonalną konfigurację) istniejących sieci na terenach zurbanizowanych i dostosowanie ich do potrzeb mieszkańców gminy;
- sukcesywną rozbudowę sieci elektroenergetycznej oraz stacji transformatorowych;
- stosowanie urządzeń o wysokiej klasie energooszczędności;
- wzrost wykorzystania indywidualnych systemów odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza energii słonecznej.

W zakresie **infrastruktury ciepłowniczej**:

- sukcesywne zastępowanie paliw stałych w kotłowniach i paleniskach indywidualnych proekologicznymi systemami ogrzewania, w tym opartymi na odnawialnych surowcach energetycznych;
- wprowadzanie w nowej zabudowie proekologicznych i niskoemisyjnych urządzeń lub źródeł ciepła;
- dążenie do lokalizowania na terenie gminy urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej służących do pozyskiwania energii ze słońca.

W zakresie **infrastruktury gazowej**:

- sukcesywną rozbudowę istniejącej sieci gazowej;
- budowę gazociągu wysokiego ciśnienia (z gazociągami odgałęźnymi), budowę stacji redukcyjno-pomiarowej w/c w Tuliszkowie oraz budowę sieci gazociągów średniego ciśnienia.

W zakresie **infrastruktury telekomunikacyjnej**:

- wspieranie rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej i zwiększenie dostępu i wykorzystania Internetu oraz innych technik informatycznych;
- wspieranie realizacji nowoczesnych sieci telekomunikacyjnych;
- bardziej efektywne, wspólne wykorzystywanie przez różnych operatorów już wzniesionych obiektów budowlanych.

W zakresie **systemu zabezpieczenia przeciwpowodziowego i regulacji stosunków wodnych**:

- utrzymanie i konserwację urządzeń melioracji szczegółowej tj. sieci drenarskiej oraz rowów, z obowiązkiem ich przebudowy – w razie wystąpienia kolizji z planowanym zagospodarowaniem – w sposób umożliwiający prawidłowe działanie systemu na terenach sąsiednich;
- zwiększanie retencji oraz skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi w celu zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;
- działania zmierzające w kierunku realizacji obiektów małej retencji w kontekście przeciwdziałania ekstremalnego zagrożenia suszą rolniczą, a także silnego zagrożenia suszą hydrogeologiczną i umiarkowanego zagrożenia suszą hydrologiczną.

II.4.7 Ustalenia i rekomendacje w zakresie zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Realizacja urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW może nastąpić wyłącznie na podstawie obowiązujących przepisów prawa w tym zakresie. Lokalizacja urządzeń, w zależności od ich rodzaju (elektrownie fotowoltaiczne), specyfikacji, czy zastosowanej technologii wymagać będzie spełniania m.in. warunków lokalizacyjnych (określonych w przepisach prawa), jak i uzależniona będzie od oceny wpływu inwestycji na środowisko i warunki życia ludzi.

II.4.8 Ustalenia i rekomendacje w zakresie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

W zasadniczej części terytorium gminy zakazuje się lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, chyba że przeprowadzona procedura wykazała brak negatywnego wpływu na środowisko, z wyłączeniem obiektów celu publicznego, w szczególności infrastruktury technicznej i dróg. Ostateczna realizacja danego przedsięwzięcia uzależniona będzie od wpływu planowanej działalności na środowisko i warunki życia ludzi, który określić należy na podstawie stosownych dokumentów z zakresu ocen oddziaływania na środowisko.

II.4.9 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

W odniesieniu do rolniczej przestrzeni produkcyjnej wprowadza się następujące ustalenia i rekomendacje:

- rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej służącej wspieraniu rozwoju rolnictwa;
- integracja mniejszych gospodarstw rolniczych w grupy producenckie;
- wsparcie rozwoju sadownictwa;
- ochrona gruntów rolnych na terenach występowania wysokich klas bonitacyjnych, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeb inwestycyjnych społeczności lokalnej;
- na glebach na których występują gleby niższych klas bonitacyjnych zaleca się wprowadzenie zalesień.

W odniesieniu do leśnej przestrzeni produkcyjnej wprowadza się następujące ustalenia i rekomendacje:

- maksymalna ochrona i utrzymanie w dotychczasowym użytkowaniu gruntów leśnych, z uwagi na ich znaczenie ochronne, ekologiczne i gospodarcze;
- dopuszcza się zwiększenie areалу gruntów leśnych, w tym powierzchni lasów ochronnych;
- zwiększanie areálu gruntów leśnych powinno w szczególności dotyczyć gruntów mało przydatnych do produkcji rolnej, V i VI klasy bonitacyjnej, gruntów położonych na stokach o średnim nachyleniu powyżej 15%, gruntów okresowo zalewanych, gruntów zdegradowanych w rozumieniu ustawy o ochronie gruntów rolnych;
- dostosowanie w granicach obszaru chronionego krajobrazu składu gatunkowego nasadzeń do lokalnych warunków siedliskowych i hydrologicznych;
- zagospodarowanie powierzchni leśnych (po wcześniejszych uzgodnieniach środowiskowych) na cele turystyczne i rekreacyjne).

II.4.10 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji¹⁰

Na terenie gminy nie występują obszary wymagające przekształceń i rehabilitacji.

Na terenie gminy rekultywacji wymaga składowisko odpadów w Tuliszkowie (zgodnie z wymogami określonymi przez Starostę Powiatu Turek). Rekultywacją należy objąć obszary i tereny górnicze po zakończeniu eksploatacji surowców mineralnych. Pożądany kierunek rekultywacji to kierunek leśny lub wodny.

Na terenie gminy nie został wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Ich ewentualne wskazanie nastąpi na podstawie właściwych, odrębnych analiz.

II.4.11 Kierunki rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej

Należy dążyć do zapewnienia możliwości korzystania wszystkim mieszkańcom gminy z sieci wodociągowej. Przewiduje się modernizację i wymianę urządzeń na bardziej energooszczędne i sprawniejsze technicznie.

Należy dążyć do zapewnienia prawidłowej gospodarki ściekowej na obszarze gminy i miasta Tuliszków poprzez wyposażenia jednostek osadniczych w sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Przewiduje się budowę oczyszczalni lokalnych, do których odprowadzane będą ścieki komunalne z poszczególnych wsi, do których budowa kanalizacji sanitarnej byłaby nieopłacalna ekonomicznie: Wielopola, Sarbicka, Wróbliny, Piętna, Krępej, Nowy Świat i Rudy. Dla pozostałych miejscowości z zabudową rozproszoną i pojedynczych zabudowań,

¹⁰ Przez pojęcie remediacji rozumie się poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości substancji powodujących ryzyko, ich kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się, tak aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i, o ile jest to możliwe, planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu; remediacja może polegać na samooczyszczaniu, jeżeli przynosi największe korzyści dla środowiska (art. 3 pkt. 31b ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska).

przewiduje się możliwość dowożenia ścieków do punktów zlewnych na projektowanych oczyszczalniach oraz budowę oczyszczalni przydomowych.

II.4.12 Ustalenia związane z art. 326 Prawa wodnego

Plan gospodarowania wodami

W obrębie gminy wyodrębniono następujące jednolite części wód:

Tabela 2 Jednolite części wód w obrębie gminy Tuliszków.

Jednolite części wód powierzchniowych (jcwp)	Status	Stan	Cel środowiskowy
RW60001518352999 Powa	SZCW - silnie zmieniona część wód	umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry
RW600015183369 Topiec	SZCW - silnie zmieniona część wód	umiarkowany stan ekologiczny, zły stan wód	dobry potencjał ekologiczny; dobry stan chemiczny
RW6000161833499 Kiełbaska Duża od Strugi Janiszewskiej do ujścia	NAT – naturalna część wód	umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód	dobry stan ekologiczny; stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry
Jednolite części wód podziemnych (jcwpd)	Ogólna ocena stanu		Cel środowiskowy
GW600071	dobry stan chemiczny, ilościowy i ogólny		dobry stan chemiczny i ilościowy

Źródło: *Przegląd i generowanie Kart Charakterystyk*, karty.apgw.gov.pl:4200/informacje [dostęp: 4.05.2025].

Dla wszystkich jednolitych części wód powierzchniowych stwierdzono zagrożenie w zakresie oceny nieosiągnięcia celów środowiskowych, dla wód podziemnych – nie stwierdzono zagrożenia.

W II aktualizacji *Planu gospodarowania wodami* na obszarze dorzecza Odry dla gminy Tuliszków, w związku ze znajdującymi się na jej terenie jednolitymi częściami wód, przewidziano następujące działania:

- RW60001518352999 Powa:
 - budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w miejscowościach: Tuliszków-Zadworna, Tarnowa, Ogorzelczyn,

- udrażnianie przegród poprzecznych i dostosowanie ich do wymagań budowli proekologicznych z uwzględnieniem spełnienia celów środowiskowych (zadanie RDOŚ Poznań),
- analiza sposobu prowadzenia działań restytucyjnych z uwzględnieniem zachowania funkcji cieku oraz realizacja działań restytucyjnych na podstawie przeprowadzonej analizy (RZGW Poznań),
- kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb (RGW Poznań);
- monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb (RZGW Poznań, Nadleśnictwo Turek),
- aktualizacja programu ochrony środowiska w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do wody i powietrza, substancji będących czynnikami stwierdzonej presji chemicznej w wodzie oraz redukcji dopływu substancji priorytetowych ze zlewni do JCWP,
- analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych (Zarząd Zlewni w Kole, Nadleśnictwo Turek),
- ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe (RZGW Poznań),
- analiza możliwości likwidacji budowli poprzecznych/przebudowa budowli poprzecznych na bystrza/innych działań w zakresie zapewnienia drożności (RZGW Poznań);
- RW600015183369 Topiec:
 - rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń (RDOŚ Poznań),
 - kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność (WIOŚ Poznań),
- RW6000161833499 Kiełbaska Duża od Strugi Janiszewskiej do ujścia:
 - rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń (RDOŚ Poznań),
 - kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność (WIOŚ Poznań),
 - ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami (ODR Poznań),
 - aktualizacja programu ochrony środowiska w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do wody i powietrza, substancji będących czynnikami stwierdzonej presji chemicznej w wodzie oraz redukcji dopływu substancji priorytetowych ze zlewni do JCWP;
- GW600071:
 - ograniczenie zużycia wody w przemyśle i rolnictwie,

- opracowanie dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych,
- weryfikacja zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych ustalonych na podstawie dokumentacji hydrogeologicznych wykonanych przed 2004 r. (PSH),
- dodatkowy przegląd udzielonych pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych (RZGW Poznań).

Wstępna ocena ryzyka powodziowego, mapy zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego

Według map zagrożenia powodziowego Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, na terenie gminy Tuliszków zagrożenie dla życia i zdrowia ludności oraz jej mienia – jeśli chodzi o maksymalny przestrzenny zasięg zalanych powierzchni – stanowi jedynie rzeka Powa, przepływająca wzdłuż zachodniej granicy gminy. W przypadku prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi równego 1% (czyli raz na 100 lat) i 10% (czyli raz na 10 lat), zasięg obejmowałby ok. 173,2 ha w scenariuszu 1% (obszar równy ok. 1,2% powierzchni gminy) oraz ok. 112,2 ha w scenariuszu 10% (obszar równy ok. 0,7% powierzchni gminy). W przypadku pozostałych rzek na terenie gminy nie identyfikuje się zagrożenia powodziowego z ich strony. W ujęciu przestrzennym gminy najbardziej zagrożoną powodzią jest więc jej zachodnia część (głównie tereny bezpośrednio towarzyszące rzece Powa).

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym

Zgodnie z *Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*, przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. na terenie gminy Tuliszków nie zaplanowano żadnych inwestycji.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

W *Planie przeciwdziałania skutkom suszy*, przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r., wskazano, że teren gminy zalicza się do terenów ekstremalnie zagrożonych występowaniem suszy rolniczej. Jako umiarkowane określono zagrożenie wystąpieniem suszy hydrologicznej, a jako silne – zagrożenie suszą hydrogeologiczną¹¹. Łączne zagrożenie suszą określono jako silne. Niemniej w dokumencie tym nie zidentyfikowano dla jednostki żadnych zadań inwestycyjnych zmierzających do zwiększenia retencji i wspierających przeciwdziałanie skutkom suszy.

¹¹ Susza hydrologiczna odnosi się do wód powierzchniowych, zaś susza hydrogeologiczna – do wód podziemnych.

III. WDRAŻANIE STRATEGII

III.1. System realizacji Strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Tuliszków to proces polegający na przekształcaniu zapisanych w dokumencie strategicznym celów i kierunków rozwoju w konkretne działania, projekty i inicjatywy, które mają realny wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców oraz rozwój lokalny. Sama strategia ma charakter ramowy – wskazuje ogólny kierunek działań, natomiast jej realizacja wymaga szeregu szczegółowych decyzji i skoordynowanych działań podejmowanych przez różne podmioty.

Kluczowe znaczenie w tym procesie ma współpraca między jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami publicznymi, sektorem prywatnym oraz organizacjami społecznymi. Wdrażanie strategii nie jest jednorazowym działaniem, lecz ciągłym procesem zarządczym, wymagającym planowania, wdrażania, monitorowania efektów oraz ich oceny i – w razie potrzeby – wprowadzania korekt.

Główne podmioty zaangażowane w realizację Strategii:

1. **Burmistrz Gminy i Miasta Tuliszków**

Pełni rolę lidera i koordynatora całego procesu wdrażania. Jako organ wykonawczy odpowiada za nadawanie kierunku działaniom, integrowanie zasobów oraz inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć zgodnych z założeniami Strategii. Burmistrz wyznacza priorytety, inicjuje działania i dba o spójność realizowanych projektów z celami strategicznymi. W imieniu Burmistrza, za bieżącą realizację działań, zarządzanie wdrażaniem Strategii oraz prowadzenie monitoringu odpowiada **Naczelnik Wydziału Rozwoju i Gospodarki**. Dzięki swojej pozycji w strukturze Urzędu Gminy i Miasta, ma możliwość efektywnego koordynowania działań międzywydziałowych i instytucjonalnych.

2. **Rada Miejska**

Jako organ uchwałodawczy odgrywa istotną rolę już na etapie przyjmowania Strategii. Po jej zatwierdzeniu Rada nie wycofuje się z procesu – bierze udział w jego dalszym przebiegu, tworząc ramy formalne i organizacyjne dla działań wdrożeniowych. Ma również uprawnienia do oceny stopnia realizacji Strategii oraz podejmowania decyzji o jej aktualizacji – na podstawie wyników monitoringu i ewaluacji.

3. **Komórki merytoryczne Urzędu Gminy i Miasta oraz jednostki organizacyjne gminy**

Są to podmioty bezpośrednio odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań strategicznych. Do ich zadań należy m.in. opracowywanie projektów, wyszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania (np. funduszy UE, programów rządowych), współpraca z partnerami, a także udział w monitorowaniu i raportowaniu postępów. Ich praca przekłada się bezpośrednio na wdrożenie celów operacyjnych Strategii.

4. Partnerzy społeczni i prywatni

W szczególności chodzi tu o organizacje pozarządowe i społeczne, przedsiębiorców oraz inne podmioty lokalne. Ich rola polega na współrealizacji projektów oraz wspieraniu gminy poprzez dostarczanie wiedzy, danych czy doświadczenia. W przypadku sformalizowanej współpracy (np. w formie partnerstw projektowych) partnerzy ci uczestniczą także w procesach monitorowania i ewaluacji działań strategicznych.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Tuliszków to dokument o charakterze ogólnym. Nie zawiera on listy konkretnych projektów czy harmonogramu ich realizacji. Tego typu informacje znajdują się w tzw. dokumentach wykonawczych – planach, programach i harmonogramach, które przekładają założenia strategiczne na konkretne działania. Przykładowe dokumenty wykonawcze to:

- programy rewitalizacji – obejmują działania mające na celu ożywienie społeczno-gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy;
- plany inwestycyjne – wskazują konkretne przedsięwzięcia infrastrukturalne i ich harmonogramy;
- programy wspierania przedsiębiorczości – zawierają działania mające na celu rozwój lokalnych firm, wsparcie dla start-upów i tworzenie miejsc pracy;
- strategie i programy odnoszące się do rozwiązywania problemów społecznych – przedstawiające (w zależności od rodzaju dokumentu) bardziej skonkretyzowane plany gminy w danej sferze lub kierunki działań.

W przypadku dokumentów fakultatywnych gmina będzie decydować o opracowaniu każdego z tych dokumentów oddzielnie – w zależności od potrzeb, dostępnych środków oraz potencjalnych korzyści (np. zwiększenia szans na uzyskanie dotacji). W ten sposób możliwe będzie racjonalne gospodarowanie środkami publicznymi i koncentrowanie się na tych działaniach, które są rzeczywiście potrzebne. W przypadkach, w których brak jest wystarczających zasobów kadrowych w Urzędzie lub jednostkach organizacyjnych, opracowanie dokumentów wykonawczych może zostać zlecone zewnętrznym ekspertom. Choć generuje to dodatkowe koszty, często pozwala na szybsze i bardziej profesjonalne przygotowanie wymaganej dokumentacji. Warto podkreślić, że lista dokumentów wykonawczych nie jest zamknięta – może być poszerzana w zależności od zmieniających się uwarunkowań prawnych, finansowych i lokalnych potrzeb.

Istotne jest, aby dokumenty wykonawcze spełniały następujące kryteria:

- dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie,
- każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom społecznym,
- każdy dokument wykonawczy musi zachować spójność z zapisami niniejszej Strategii,
- każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

System monitoringu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Tuliszków będzie stanowił element ewaluacji i oceny aktualności dokumentu. Polegał będzie na systematycznym (w ujęciu rocznym – jako element analiz prowadzonych na potrzeby Raportu o stanie gminy) zbieraniu informacji dotyczących użytych zasobów (np. poniesionych wydatków) oraz osiągniętych efektów. Przy jego opracowywaniu gmina będzie się posługiwać wskaźnikami przedstawionymi w poniższej tabeli.

Tabela 3 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Tuliszków.

Cel strategiczny	Wskaźniki monitoringu
GMINA DOBRYCH RELACJI	- liczba wydarzeń w zakresie wsparcia młodzieży zorganizowanych w gminie [szt.], - liczba wydarzeń w zakresie wsparcia rodzin [szt.], - liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych [os.], - liczba osób objętych doradztwem zawodowym [os.], - liczba nauczycieli, u których nastąpiło podniesienie kompetencji zawodowych [os.], - liczba osób starszych objętych różnymi formami opieki dziennej [os.], - liczba osób zaangażowanych w wolontariat i/lub wsparcie sąsiedzkie [os.], - liczba osób korzystających ze wsparcia w zakresie profilaktyki zdrowotnej [os.], - liczba szkoleń i innych form wsparcia dla organizacji pozarządowych [szt.], - liczba zastosowanych form partycypacji społecznej (w tym liczba konsultacji społecznych, liczba posiedzeń ciał przedstawicielskich) [szt.], - liczba nowych i/lub zmodernizowanych stref rekreacji [szt.], - liczba budynków i przestrzeni, które zostały dostosowane do osób ze szczególnymi potrzebami [szt.], - liczba zmodernizowanych/nowych lokali komunalnych i innych form taniego budownictwa [szt.]
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, AKTYWNOŚĆ I LOKALNOŚĆ	- liczba programów aktywizacji zawodowej obejmujących mieszkańców gminy i miasta Tuliszków [szt.], - liczba podmiotów gospodarczych/osób zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej objętych wsparciem instytucji potoczenia biznesu [szt./os.], - długość nowej i/lub zmodernizowanej infrastruktury liniowej [km], - liczba form wsparcia rolników z terenu gminy [szt.], - długość nowych i/lub zmodernizowanych szlaków turystycznych [km], - liczba nowej/zmodernizowanej infrastruktury okołoturystycznej [szt.], - liczba wydarzeń, w ramach których promowano lokalnych wytwórców i organizacje społeczne [szt.]

GMINA WYGODNA, DOSTĘPNA I SPÓJNA	- długość nowej i/lub zmodernizowanej infrastruktury drogowej (w tym drogi, chodniki, ścieżki rowerowe, odcinki, przy których zamontowano/zmodernizowano oświetlenie drogowe) [km], - długość nowych i/lub zmodernizowanych szlaków turystycznych [km], - liczba mieszkańców korzystających z sieci wodno-kanalizacyjnej [os.], - liczba zmodernizowanych obiektów zabytkowych [szt.]
GMINA TULISZKÓW DLA KLIMATU	- liczba akcji w zakresie edukacji ekologicznej [szt.], - ilość unieszkodliwionego azbestu [t], - powierzchnia nowych terenów zielonych, w tym leśnych [ha], - liczba budynków publicznych wykorzystujących odnawialne źródła energii [szt.]

Źródło: opracowanie własne.

Strategia podlegać będzie aktualizacji zgodnie z art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, tj. jeżeli wymagać tego będzie sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy (określona przede wszystkim w wyniku prowadzonej ewaluacji) albo gdy będzie to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. W takiej sytuacji przygotowany projekt Strategii uwzględniający te zmiany podlega konsultacjom społecznym oraz opiniowaniu przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego, a następnie – przyjęciu przez Radę Miejską.

W kontekście wdrażania strategii ważna jest weryfikacja, w jaki sposób Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Tuliszków na lata 2025–2035 koresponduje z dokumentami strategicznymi oraz planistycznymi obowiązującymi na szczeblu powiatowym, wojewódzkim i krajowym. Uwzględnienie zgodności celów i kierunków rozwoju pomiędzy różnymi poziomami planowania sprzyja tworzeniu efektu synergii, co z kolei zwiększa szanse na skuteczne wdrożenie założeń strategii. Takie podejście ułatwia również pozyskiwanie środków zewnętrznych i realizację projektów odpowiadających zarówno lokalnym, jak i ponadlokalnym priorytetom.

Tabela 4 Zgodność Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Tuliszków z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

Zgodność ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku		WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW	ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI	WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM
GMINA DOBRYCH RELACJI	Od juniora do seniora – bezpieczne i wspierające środowisko życia				
	Moc Lokalności – Wspieramy, Łączymy, Tworzymy				
	Miejsca, które łączą – infrastruktura społeczna dla mieszkańców				

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, AKTYWNOŚĆ I LOKALNOŚĆ	Gmina przedsiębiorczych mieszkańców				
	Rolnictwo+ - ekologicznie i gościnnie				
	Gmina odkryta na nowo				
GMINA WYGODNA, DOSTĘPNA I SPÓJNA					
GMINA TULISZKÓW DLA KLIMATU					

Zgodność ze Strategią Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)		Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
GMINA DOBRYCH RELACJI	Od juniora do seniora – bezpieczne i wspierające środowisko życia			
	Moc Lokalności – Wspieramy, łączymy, Tworzymy			
	Miejsca, które łączą – infrastruktura społeczna dla mieszkańców			
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, AKTYWNOŚĆ I LOKALNOŚĆ	Gmina przedsiębiorczych mieszkańców			
	Rolnictwo+ - ekologicznie i gościnnie			
	Gmina odkryta na nowo			
GMINA WYGODNA, DOSTĘPNA I SPÓJNA				
GMINA TULISZKÓW DLA KLIMATU				

Zgodność z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030		Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
GMINA DOBRYCH RELACJI	Od juniora do seniora – bezpieczne i wspierające środowisko życia			
	Moc Lokalności – Wspieramy, łączymy, Tworzymy			
	Miejsca, które łączą – infrastruktura społeczna dla mieszkańców			
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	Gmina przedsiębiorczych mieszkańców			

	Rolnictwo+ - ekologicznie i gościnnie			
	Gmina odkryta na nowo			
GMINA WYGODNA, DOSTĘPNA I SPÓJNA				
GMINA TULISZKÓW DLA KLIMATU				

Źródło: opracowanie własne.

III.2. Ramy finansowe realizacji Strategii

Uwzględniając zapisy Wieloletniej Prognozy Finansowej, szacunkowy koszt realizacji polityk publicznych do 2035 r. wynosi 938 207 296,79 zł¹².

Przewiduje się możliwość finansowania realizacji zapisów Strategii z następujących źródeł:

- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym regionalne, powiatowe oraz środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa (pozostające w dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy),
- środki funduszy celowych, np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej (obecne i przyszłe programy operacyjne na poziomie krajowym i regionalnym), tj.:
 - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – ukierunkowane na zwiększenie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystanie nowych technologii, wzrost konkurencyjności MŚP, rozwijanie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości, transformację gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0 oraz zielonych technologii;
 - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) – mające na celu wspieranie budowy infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju;
 - Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – ukierunkowane na udostępnianie zaawansowanych e-usług, zapewnianie cyberbezpieczeństwa, rozwój gospodarki opartej na danych i wykorzystującej technologie cyfrowe, rozwój współpracy na rzecz cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wspieranie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych;
 - Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ) – mające utrzymać wsparcie udzielane w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020 głównie

¹² Na podstawie Uchwały Nr 0007.55.2025 Rady Miejskiej w Tuliszkowie z dnia 5 sierpnia 2025 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy i Miasta Tuliszków na lata 2025-2028.

- w postaci żywności w formie paczek z artykułami spożywczymi lub posiłków oraz poprzez udział w działaniach na rzecz włączenia społecznego;
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS) – skupiający działania na rzecz m.in. poprawy sytuacji na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia;
 - Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021–2027, tj. program regionalny, określający sposób wydatkowania funduszy europejskich na rzecz rozwoju województwa wielkopolskiego;
 - inne fundusze ze źródeł europejskich, jak np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
 - środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego,
 - kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe,
 - dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych.

SPIS TABEL

Tabela 1 Zgodność celów rozwojowych gminy i miasta Tuliszków z kierunkami działań we Wschodnim Obszarze Funkcjonalnym.....	26
Tabela 2 Jednolite części wód w obrębie gminy Tuliszków.....	46
Tabela 3 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Tuliszków.	51
Tabela 4 Zgodność Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Tuliszków z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.....	52

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Położenie gminy Tuliszków na tle gmin powiatu tureckiego.	6
Rysunek 2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Tuliszków.....	36